

2021. NYÁR

OPERA

Patricia Petibon

*„Játékosság nélkül a
művészet elviselhetetlen”*

Schiffer Miklós

Nyári színházi dresszkód

**CARMEN
A MARGITSZIGETEN
CALIXTO
BIEITO**

Halász Tamás
BALETTTRAJONGÓ

FELVILLANYOZÓ ALKOTÁS.

#bornelectric

BMW iX átlagfogyasztás: 0 l/100 km; CO₂-kibocsátás: 0 g/km; Villamosenergia-fogyasztás: < 21 kWh/100 km (A feltüntetett fogyasztási és kibocsátási adatok előzetes becslések alapján kerültek meghatározásra). A jelen hirdetés a bevezetés előtt álló, új iX modellre vonatkozik. Az új modell gyártása 2021. nyarán kezdődik, Magyarországra várhatóan 2021. novemberétől érkezik. A hivatalos energiafogyasztási adatok még nem ismertek, azokat a gyártó a forgalmazás megkezdése előtt teszi közzé.

Tisztelt Operarajongók!

Európai operatogatóasaim során a Magyar Állami Operaház előadásai kétségtelenül az egyik fénypontnak számítottak, különleges élmény volt találkozni Ókovács Szilveszter főigazgató úrral is. Ezért is szolgált nagy örömmre, hogy őt és kollégáit a National Centre for the Performing Arts (Előadó-művészetek Nemzeti Központja) épületében üdvözölhettük tavaly, ahol felvetettük a két intézmény együttműködésének lehetőségét.

Az NCPA India legfontosabb kulturális intézménye, amely a műfaji sokszínűség jegyében közel hétszáz rendezvénynek ad otthont minden évben, így opera-előadásoknak is. Közös terveink szerint a budapesti társulat indiai turnéján Erkel Ferenc, a magyar nemzeti opera megteremtőjének emblemikus műve, a *Bánk bán* kerül színre, ifj. Johann Strauss elbűvölő operettje, *A denevér* mellett, s mindezt a kiváló magyar zenészek és saját Indiai Szimfonikus Zenekarunk fellépése színesíti majd.

Mindannyian tudjuk, hogy a koronavírus-járvány sajnos továbbra is erősen befolyásolja országunk működését, és jelenleg minden rendkívül bizonytalan. Ettől függetlenül reméljük, hogy ősze javulni fog a helyzet, de ha mégsem, nincs kétségem afelől, hogy a turnének a jövőben mindenképp helyet találunk. Szívből örülök, hogy a két intézmény feltűnt egymás horizontján, és bízom a hosszú távú és gyümölcsöző együttműködésben.

Üdvözlettel:

Khushroo N. Suntook
elnök

National Centre for the Performing Arts, Mumbai

Fotó: NCPA Mumbai

6

14

18

42

54

68

OPERA

ERKEL

EIFFEL

BALETT

BALETTINTÉZET

ZENEKAR

KÓRUS

GYERMEKKAR

3 *Tisztelt Operarajongók!*
Khushroo N. Suntook beköszöntője

6 „Játékoság nélkül a művészet elviselhetetlen”
Patricia Petibon-interjú

10 A szép külön
Esszé Patricia Petibonról

12 „Félúton az absztrakció és a valóság között”
Fabio Ceresa-interjú

14 Carmen a határon
Calixto Bieito nyilatkozott

16 Találkozás egy fiatalemberrel
Szikora Jánossal beszélgettünk

18 Az „élet kútja”
Sol Leónt és Paul Lightfootot kérdeztük

22 Szerdák, triplák, maszkák
OperaSzerda, Tercett-Trió-Trois, MaszkaBál

26 Véletlenek játéka
Alfától Operáig

30 A komoly munka érdeme
Kitüntetések a nemzeti ünnep alkalmából

34 Közös bennük a szenvedély
Haris Nadin és Zsigmond Géza

38 „Együtt a színpadon lenni újra”
Asai Yuka és Morimoto Ryosuke

42 Zenével a járvánnyal szemben
Életmód: Andrassy-Neuentein Krisztina

46 Újranyit az Opera
Évadkampány és bérlétezés

48 Hógömb a tengerentúlra
Webshop

50 „Most van itt a lehetőség, hogy felzárkózzunk”
Papa Gergellyel beszélgettünk

54 Nyári színházi dresszkód: van vagy nincs?
Divat: Schiffer Miklós

58 A teljesség jegyében
Archív: DigiTár

60 Gondold meg, és egyél-igyal!
Gasztronómia

64 Aki a Nőt keresi
Don Juan

66 Szerelmi fészkek
Tűzmadarak

68 Hercegi apropó
Balettrajongó: Halász Tamás

OPERA A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ MAGAZINJA

FELELŐS KIADÓ:
SZERKESZTŐ:
KÉPSZERKESZTŐ:
ARCULAT:
KORREKTOR:
NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS:

Ókovács Szilveszter főigazgató
Filip Viktória
Iványi Jozefa
Mátai és Végh Kreatív Műhely
Hajdú Livia
Mátai és Végh Kreatív Műhely

NYOMDA:
CÍMLAPFOTÓ:
HIRDETÉSFELVÉTEL:
LAPZÁRTA:
ISSN 1789-4093

Keskeny és Társai 2001 Kft.
Bernard Martinez
marketing@opera.hu

2021. május 31.

SZERZŐK: Braun Anna | Filip Viktória | Jászay Tamás | Karczag Márton | László Ferenc | Ménes Márta | Mona Dánia | Oláh András | Pallós Tamás
Szabó Z. Levente | Szentgyörgyi Rita | Ur Máté | Várhegyi András

FOTÓ: Berecz Valter | Bernard Martinez | Csibi Szilvia | Emmer László | Éder Vera | Gács Tamás | Kummer János | NCPA Mumbai | Nagy Attila
Opera Emlékgyűjteménye | Tomas Opitz | Pályi Zsófia | Pozsgai Nóra - Magyar Katolikus Rádió | Raffay Zsófia | Rákossy Péter | Rahi Rezvani
Monika Rittershaus

„Játékosság nélkül a művészet elviselhetetlen”

Szerző: Szentgyörgyi Rita

Az Opera nagyszabású, augusztusi szabadtéri koncertjén a világhírű szoprán, Patricia Petibon zárja a Francia Múza Szezonját az Eiffel Műhelyház parkjában. Pikáns külső, légiesen könnyed vokális adottságok jellemzik a divát, aki sajátos stílusban, sóhajok, sikolyok, mozgáshatások kíséretében szólaltat meg elfeledett partitúrákat, bravúráriákat. A Hoffmann meséi Olympiájától Lulun át Saloméig, a vígoperáktól a 20. századi operairodalom legnehezebb női szerepeiig változatos a repertoárja.

Fellépések hiányában hogyan élte meg a pandémiát?

A művésztől, az énekesektől, a táncosoktól, a színésztől egyaránt komoly munkát, erőfeszítést igényel, hogy fizikailag és lelkileg is visszataláljanak önmagukhoz. Nem tett jót az izmainknak, a légzésünknek a maszkviselés. Pontosan még nem tudjuk, milyen távlati változásokat hoz a Covid-19-járvány, de minden nyomorával, veszteségével együtt szembesít minket azzal, hogy a fogyasztói társadalom habzsolása után új értelmet találunk az életünknek. A jelenben kell élni, pozitívnak maradni, megélni a próbát, amit a világ számára ez a vírus jelent.

Tavaly sokévi szünet után jelentkezett új albummal Szerelem, halál, tenger címmel (L' amour, la Mort, la Mer),

amelyen John Lennontól Erik Satie-ig eklektikusan kalandozik szerzők és művek között.

Érdekes egybeesésnek tartom, hogy két héttel a járvány kirobbanása előtt jelent meg a lemez, amely metaforikus kérdéseket fogalmaz meg nagy átkeléséről, az ismeretlen átöleléséről. A szerelem, a halál, a tenger egy utazás állomásai, amelyek átszövik mindannyiunk földi kalandozásait. A szólókoncertjeimen is hasonló szellemiségben „utazom” a kreativitás, a szabadság jegyében. Adózni szerettem volna az albummal Susan Manoffal való

Fotó: Bernard Martinez

göttünk, amikor tavaly ősszel a lezárások miatt kénytelenek voltunk leállni. Már csak az utolsó jelenet volt hátra, remélem, hogy a következő évadban meglesz a párizsi bemutató. Fantasztikus alkotói csapat jött össze, Krzysztof Warlikowski rendezővel, Nánási Henrik karmesterrel, akik Münchenben már zajos sikerre vitték Richard Strauss archaikus művét. Intellektuálisan, a hangom és a testem karbantartása szempontjából is óriási kihívás Salome. Luluhoz hasonlóan nagyon komplex, fizikai szerep, kész maratonfutás. Salome annak az útnak az egyenes folytatása, amit a Luluval elkezdtem tíz éve Barcelonában, Genfben, Salzburgban. Az utóbbi időben több kortárs operán is dolgoztam, Poulenc *Az emberi hang* című egyfelvonásos drámáján és *A kármeliták párbeszédein*. Kissé úgy érzem most magam, mint egy autó a parkolóban, amelyik arra vár, hogy beizzítsák végre a motorját.

Gyakran írták önről, hogy „rizsportalanította” az opera műfaját, és rendre rációfól az operadívákról alkotott képre frivol, extrém színpadi megnyilvánulásaival. A játékosság a kulcsa a személyiségének?

Kiskorom óta zenében és játékban élek. Alapvetően előadóművésznak vallom magam, akit az érzelmi, gondolati, fantáziabeli variációk izgatnak. Játékosság nélkül a művészet, az élet is elviselhetetlen, unalmas. Szeretem megélni a szélsőségeket, átszűrni magamon azokat a hatásokat, amelyek a világból, a környezetemből vagy a társművészetekből érnek. A színpad, a koncertpódium a hódítás felségterülete, minden egyes alkalom, amikor nézők elé lépek, kihívás, újjászületés, ami nem működik sem játékosság, sem alázat nélkül. A kényelmes megoldásoktól tartózkodom. Mint a sportolóknak, egy énekesnek is a folyamatos fejlődés a célja, hogy egyre nagyobb távokat legyen képes megugrani fejben és lélekben. Szeretem azt az állapotot, amikor

együttműködésemnek, aki immár huszonöt éve az állandó zongorakísérőm.

Alban Berg Luluja után legutóbb a Salome címszerepe találta meg Párizsban. A szélsőséges, erotikus, tomboló szenvedélyű nőalakok útjára lépett?

Köszönöm az égnek, és nem utolsó sorban Michel Francknak, a Théâtre des Champs-Élysées művészeti igazgatójának, hogy felkért Salome szerepére. Kilenc hónap rendkívül intenzív próbafolyamat volt mö-

Fotó: Bernard Martínez

Lulu. Azért is hagytam fel velem, mert túl veszélyes. A testem és az életkorom fizikai, pszichés változásaihoz alkalmazkodva alakítom a repertoáromat.

A legnagyobb újító rendezőkkel és karmesterekkel dolgozik együtt. Nikolaus Harnoncourthoz és Olivier Pyhezhez hosszú munkakapcsolat fűzi. Énekesi szemmel mik egy jó rendező és egy jó karmester ismervei?

Ideális esetben minden alkotói kapcsolat a bizalomról szól, arról, hogy egy közös ügy ér-

dekében mindegyik fél háttérbe szorítja az egóját. És ebben a művészi-emberi kalandban mindenkit az a vágy kell, hogy hajtson, hogy együtt hozzunk létre valami érvényeset, izgalmasat. A csapatmunkában hiszek, amit a partnerekkel, a műszakkal, a tervezőkkel, a zenekarral együtt végzünk. Amikor termékeny dialógus alakul ki a rendezővel, a karmesterrel, és a tisztelet is kölcsönös, szárnyalok, teljes valómmal az ő elképzeléseinek a szolgálatába állítom magam. Egy énekes nem létezhet nagy rendező nélkül. A színpadi mágusok sorában említhetem Michael Hanekét, akinél a *Don Giovanni* Donna Annáját énekeltem a Bastille Operában, Olivier Pyt, Krzysztof Warlikowskit. Mivel egy énekesnek nem hagyományos a „hangszere”, szüksége van irányítóra a karmester személyében, aki minden erényét és gyengeségét helyes irányba tereli. Harnoncourt mindig azt mondta nekem: „Képzeld el, hogy Frank Sinatra vagy!” Úgy bánt az énekesekkel, mint a jazzistákkal, hangszoberásként ritmusba hozott minket. A jó sorsom szinte kivétel nélkül hihetetlen kreativitású alkotókkal hozott össze. ○

annyira belegabalyodom egy szerepbe, hogy már magam sem tudom, hol vannak a határok köztem és a karakter között, akit életre hívok. A Luluval szerencsém volt megismerni egyfajta transzállapotot is.

A régizene és a barokk specialistájaként jutott el Mozart, Donizetti, Richard Strauss át a kortárs operáig. Tudatos időzítés kérdése, hogy éppen milyen szerepeket vesz fel, illetve ad le a repertoárjából?

Azt hiszem, a hangom követeli meg az utazásokat egyik zenei világból a másikba. Nem szeretném beskatulyázni magam, kizárólag olyan felkéréseket vállalom el, amelyek a fejlődésemet szolgálják. Ösztönösen tudtam, hogy rosszat tett volna a hangom flexibilitásának, és énektechnikai szempontból is, ha leragadok a lírai koloratúrszoprán szerepeknél. A hangom idővel igényelte a drámaibb, mélyebb szólamokat. Rengetegszer énekeltem a Hoffmann meséi Olympia babáját, végigkísér a pályámon Mélisande, *A kármeliták* Constance nővére, Manon Lescaut, *a Figaro házasságának* Susannája. Nem várom meg, amíg egy szerep krokodilként behálóz, mint

Már
egymillió
okból tudjuk, hogy
a kultúra fontos.

A Papageno online közvetítéseit az utolsó 12 hónapban
1 028 696 alkalommal
indították el.

www.papageno.hu

PAPAGENO

A szép különc

Szerző: László Ferenc

Összetéveszthetetlen szempár, arcjáték és hajkorona, s legfőként **összetéveszthetetlen hang:** Patricia Petibon mindenestől egyedüli példány.

Maria Callas – akárcsak a jelen és a közelmúlt annyi más jelentős énekesnőjét, úgy Patricia Petibont is elsőként e tragikus aurájú díva személyisége nyugtázta le és vonzotta az opera világához, s ezen a tényen legfeljebb félig van okunk meglepődni. Mert bár az igaz, hogy a Loire-hoz közeli kisváros, Montargis szülőte sohasem kívánt az életnagyságnál nagyobb operai alakká és egyszermind *primadonna assoluta* váátlánygülni, de az örökkön személyes jegyű megszólalás és a mindig felfokozottan intenzív jelenlét készsége nagyon is rokonítja őt Callasszal.

Pedig az indulás első pillantásra mindene-előtt eminens csapatjátékost látszott ígérni a zenei élet és az operajátzás

Fotó: Bernard Martínez

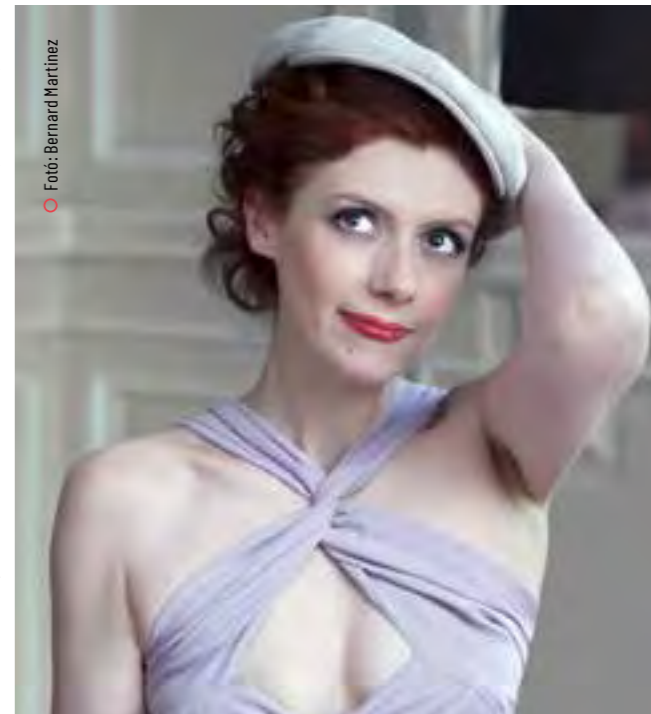
PATRICIA PETIBON

történetileg informált vagy másként historikus szegletében, amely mára persze már jószerint térféllé növekedett. A színpadon 1996-ban, Rameau *Hippolitosz és Ariciájának* párizsi előadásán debütáló Petibon rögtön William Christie és csodálatos együttese, a Les Arts Florissants művészi vállalkozásainak részese lett. Agilis koloratúrszopránja és izgalmas nyughatatlanságot sejtető alkata azonban már a múlt évezred utolsó éveire a francia és a nemzetközi operaélet valóságos üdvöskéjévé avatta. Szípközö lény, franciásan pikáns szépsége és a legkevésbé sem tipikusan operai létezése a barokk szerepektől Jacques Offenbach Orfeusz-operettjéig és Mozarttól Francis Poulencig majd' mindenütt pompásan és üditően érvényesült. Ahogy azt egy 2001-es kritikájában Fodor Géza – sokkal egyetértésben – megállapította: „a francia koloratúrszopránban kiválóan egyesül intelligencia és játékoság, kristálytisza intonációja, éneklésének könnyedsége, ábrázoló fantáziát sugárzó hang alakítása [...] ma szerepkörének egyik legrokonszenvesebb képviselőjévé teszi.”

A játék és a játékoság fölem-lítése egyebekben is méltán elmaradhatatlannak ítéhető Patricia Petibonról írván, meg-hozzá több okból is. Egyrészt mert ma vitán felül ő az egyik legnagyobb játékkészséggel rendelkező operaénekesnő, aki prózai színművészeket is pirulásra készítő tehetséggel és oldottsággal létezik a színpadon: egy emlékezetes sikerű 2010-es salzburgi *Lulu*-bemutató óta immár éppenséggel a huszadik századi operairodalom legendásan komplex és oly talányos nőalakjának megformálója-

ként is. Másrészt mivel a játékoság mondhatni a szoprán lételeme, hiszen ahogyan ő maga fogalmazott pár éve egyik interjújában: „*Farceuse* vagyok, egy tréfamester – de az észszerű és körültekintő fajtából. Egy opera-énekesnek sohasem lenne szabad túlságosan komolyan vennie önmagát, a világ ma amúgy is olyannyira humortalan.”

La belle excentrique, magyarul a különc szépség – Petibon 2014-ben ezzel a címmel jelentetett meg szólólemezt, s az Erik Satie egyik szvitjének címlapjáról kölcsönzött megfogalmazás tökéletesen ráillik a francia énekesnőre. A művészre, aki elkötelezetten őrzi független és beskatulyázhatatlan személyiségét, és aki váltig a természetességre esküszik – csakis a maga természetéhez híven. S habár az egyik leghíresebb szerepe éppenséggel a *Hoffmann meséi* Olympiája, mindennek inkább vélhetnénk őt, semmint éneklő automatának. ○

Fotó: Bernard Martínez

„Félúton az absztrakció és a valóság között”

Szerző: Szentgyörgyi Rita

Absztrakt térben, a történelem ciklikusságának univerzális mondanivalójával jeleníti meg a francia forradalom zenei ábrázolásának őst, a történelem viharában született szerelem és halál játékát Fabio Ceresa. Umberto Giordano verista látványoperája, az *Andrea Chénier* az olasz rendező második munkája az Operában.

A 2017-ben Az álarcosbál rendezése során milyen tapasztalatokat szerzett Budapesten, milyen volt a közös munka a társulattal?

Csodás emlékeket őrzök Európa egyik lecsodásabb városáról, és alig vártam már, hogy visszatérjek Magyarországra! A kiszámíthatatlan járványhelyzethez alkalmazkodva igyekeztünk az *Andrea Chénier* próbáit lebonyolítani. Ahogy annak idején, most is meleg fogadtatásban részesültem a Magyar Állami Operaház vezetősége részéről, és igényesség, hozzáértés jellemzett mindenkit, az énekesektől kezdve a kórustagokon át a műszakig. A mi hivatásunkban elengedhetetlen könnyedség és szolgálatkészség jellemezte Az álarcosbál produkció résztvevőit.

Először állította színpadra Giordano nagy karakterekben, bravúráriákban,

történelmi tablókban bővelkedő népszerű operáját. Milyen elképzelésből indult ki?

Giordano műve a verista operáknak abba a vonulatába tartozik, amely a századforduló Itáliájában egy történelmi korszakot, egy nem létező világot freskószerűen rekonstruál. A verizmus a narratív és a stílusbeli részletek gazdagságában érhető leginkább tetten. Az ízlésemről messze áll, hogy a valóságosság látszatának keltésére törekedjek. A szöveg és a zene dramaturgiájából kiindulva a szimbolista megközelítést választottam. Félúton az absztrakció és a valóság között egy olyan világot szerettem volna megidézni, amely egyszerre univerzális és jelképes. Érdekesnek találok az *Andrea Chénier*-ben a cselekményvezetés helyett a ciklikusságot. A történelem, mint önmagába visszatérő spirál jele-

○ Az *Andrea Chénier* indítómegbeszélésén Sűmegi Eszterrel | Fotó: Rákossy Péter

nik meg, ahogy a monarchiából önkényuralom lesz, az önkényuralom forradalomba torkollik, a forradalom anarchiához, majd terrorhoz vezet, a romjain pedig abszolút monarchia születik. Chénier, a lánglelkű költő egyszerre tükre és elszenvedője ennek a körkörös szerkezetű drámának a szerelem és az árulás vonzásában.

Míndezen hogyan valósult meg vizuális alkotótársai, Tiziano Santi és Giuseppe Palella díszlet- és jelmezterveiben?

A színpadi teret leginkább egy kalendárium fehér lapjaihoz tudnám hasonlítani, amit a szereplők írnak tele a kor karaktervonásaival. A múlt, a jelen és a jövő kronológiai átmenevét három szoba jeleníti meg. A szereplők úgy sétálnak ezekben a terekben, mintha lenne

○ Készül az *Andrea Chénier* díszlete a díszletfestő műhelyben | Fotó: Nagy Attila

átjárás a különböző idősíkok között. Coigny grófné és udvara a jelent ábrázolja, a forradalmárok kopott szobája a jövőt, akik átveszik az uralmat a múltba taszított arisztokratáktól.

Korábbi munkáihoz képest mi jelentette a legnagyobb kihívást az *Andrea Chénier* színpadra állításában?

Giordano operája kivételesen összetett a szereplők számát, az érzelmek, a szándékok áradatát, a karakterek mozgását illetően is. Sokszor pár pillanatra tűnik csak fel egy karakter, a képzeletünkre bízva a szerző, hogy két felvonás között mi történt velük. Az álarcosbállal összevetve, mind zeneileg, mind szövegeileg jóval kevésbé koherens, nélkülözi az idő, a tér, a cselekmény egységét. Gasztronómiai hasonlaltalva élve olyan ez a mű, mint egy sok hozzávalós, bonyolult étel, amit nagy műgonddal, figyelemmel, precizitással kell elkészíteni. ○

Umberto Giordano világhírű operájával tárta ki kapuit a járvány után az Opera, és július 2-től fél éven át a nemzetközi online térben is lehetőség nyílik az *Andrea Chénier* megtekintésére az OperaVision oldalán. Az OperaVision az operaházakat tömörítő legnagyobb európai szervezet, az Opera Europa projektje, melynek keretében 17 ország 29 intézménye helyezhet el fél évre egy-egy előadás-felvételt az e célra létrehozott stabil és komoly kiszolgálásra képes portálon. Az elmúlt három évben e lehetőségnek köszönhetően nézők tízezrei látták a világot minden kontinenséről a Magyar Állami Operaház előadásait, köztük a *Bánk bánt* és a *Kairói lúd*, avagy a *Rászedett vőlegény* című produkciót is.

OPERA VISION
operavision.eu

Carmen a határon

Szerző: Jászay Tamás

A világhírű katalán rendező, Calixto Bieito először dolgozik Magyarországon. Az 1999-ben Spanyolországban bemutatott *Carmen*-je **mára hivatkozási alappá vált.** A rendezés azóta bejárta a fél világot, most pedig végre magyar művészekkel kel életre.

Több mint húsz évvel ezelőtt kezdődött a kalandja a Carmennel, de azóta sokat változott a világ. Mik voltak az érzései az operával kapcsolatban akkor, és mik most?

Nem emlékszem már pontosan az érzéseimre, amikor először állítottam színre Bizet operáját. Úgy képzelem, hogy a felfedezés, a tanulás, a kíváncsiság körül forogtak a gondolataim. Az egész munka egy hosszú utazással kezdődött Marokkón át, illetve a spanyol-marokkói határ környékén. Az egyes számú kulcsszava ennek az előadásnak a határ, a szó számos értelmében: az élet, az érzelmek, a társadalom határán járunk. A testek, a gondolat, az alkotás szabadsága is megjelenik benne. És az álmoké.

Nem titok, hogy Ceuta, a spanyol-marokkói határváros erősen hatott a színrevitelre. Milyen emlékeket őriz a városról?

Az utazás, a mozgás közben lévő emberekre emlékszem. A senkiföldjére. Egyszerű, otthonos tárgyakra. Rohanó embercsoportokra, egyenruhákra. A hőségre.

Ma a határok, a kerítések egészen mást jelentenek, mint akkor. A rendezőnek kell mindezzel foglalkoznia?

Nem gondolom, hogy a határok sokat változtak volna az elmúlt húsz évben, csupán a technológia és az ellenőr-

zési rendszerek fejlődtek. Azt, hogy a néző az akkori és a mai világ között teremt-e kapcsolatot, teljesen rá bízom. Én csupán azt vittem színpadra, amit ott láttam, illetve amit annak alapján elképzeltem.

Az előadás minimalista, látszólag egyszerű vizualitással dolgozik: egy majdnem üres teret látunk egy spanyol zászlóval, aztán autókat, meg persze az ikonikus fekete bika körvonalait magasan a háttérben. Milyen következményeket hordoz ez a különös tér a szereplőkre nézve?

Ebben az üres arénában a karakterek teljes expresszivitással fejezik ki az érzéseiket és a gondolataikat. A szabadságuk a testükből, a hangjukból, a mozgásaikból, a képzelőerejük-ből fakad. A tér rendkívül szuggesztíven hat a vágyaikra és a belső álmaikra.

A munkáiban gyakran megy szembe az operajátszás kliséivel. A Carmen esetében mi volt az, amitől mindenképp meg akart szabadulni?

Sosem határozom meg magamat úgy, mint ha valami ellen dolgoznék. Az én feladatom mindig megérteni, észrevenni, felfedezni, kifejezni azt, amire szükség van... És mindig ugyanúgy is kezdődik: a csodálattal a zene, a szereplők, a történet iránt. A többi már jön magától.

Egy olyan, a kánonban előkelő helyen szereplő opera esetében, mint amilyen Bizet műve, az énekeseket nehéz meggyőzni arról, hogy a hagyományos koncepciótól eltérjenek?

Ami az énekeseket illeti, nekem nem feladatom meggyőzni őket, sokkal inkább a gondolatok, ötletek megosztásáról, majd közös fejlesztéséről van szó; arról, hogy segítsen őket erősebbé válni. Az általunk ismert hagyományok is csupán értelmezések, mi pedig ezeket gondoljuk tovább közösen. ○

○ Foto: Monika Rittershaus

Találkozás egy fiatalemberrel

Szerző: Jászay Tamás

Igazi különlegességgel rukkol elő az Opera: Karol József

Wojtyła 1960-ban írott, *Az aranyműves boltja* című allegorikus drámája Krzysztof Penderecki zenéjének társaságában szólal meg az ősz folyamán. A nagyszabású vállalás rendezője Szikora János.

„Ókovács Szilveszteré volt az ötlet és a koncepció” – kezd az előzményekről beszélni Szikora János. – A felkérés így szólt: a pápa darabját kortárs zene kíséretében, oratorikus formában adjuk elő. Hallatlan öröm volt ez számomra, igazgató úr nem tudhatta, mennyire »eltalált« a meghívás. Éppen harminc éve, hogy Magyarországon én mutattam be a pápa *A mi Urunk festője* című darabját. A produkcióról készült fotóalbumot II. János Pál meg is kapta 1991-ben, amikor először látogatott ide. Ekkor kerültem igazán közel a fiatalemberhez, akit akkor még Karol József Wojtyłának hívtak.”

Amikor arról kérdezem a rendezőt, hogy mi teszi izgalmas alakká a szemében a pápát, emlékeztet arra a spirituális fordulatra, ami az addig színjátszással, drámaírással foglalkozó ember életét gyökeresen megváltoztatta, és amely irányváltás gyümölcse *Az aranyműves boltja*. „Modern dramaturgiával megírt, négy

○ Az aranyműves boltja próbáján | Fotó: Nagy Attila

párhuzamos monológból álló műről beszélünk. Két házaspárt látunk: az egyiknek sikerült a magánélete, a másiké teljes csőd. A párok gyermekei összetalálkoznak és házasságra lépnek. De mindkettőjükben ott a szorongató kérdés: hogyan tovább? Mi az, ami rajtuk múlik, és mi az, ami eleve a sorukba íródott?”

Szikora János szerint a zene, és éppen Pendereckié nagyon is illik a szimbolikus történethez: „Ebben a szövegben rengeteg az elhallgatás, az utalás mindarra, ami szavakkal nem kimondható. Nagyon élesen jelenik

○ Az aranyműves boltja streamfelvételén - Ballér Bianka, Tóth Ildikó és Szikora János | Fotó: Nagy Attila

meg a közlésnek az a birodalma, ahol megbicsaklik a nyelv: a zene ezeken a pontokon szólal meg.” Vajon mi a kapcsolat Wojtyła és Penderecki között? „Mindketten krakkói diákok voltak, ismerték egymást. Nagy szomorúság, hogy a zeneszerző nem érthette meg a bemutatónkat, de természetesen tudott róla, támogatta a színrevitelt. Korai műveiből választottunk részleteket: zene és szöveg különös aránya és összefüggései születnek meg a színpadon.”

Szikora János rendezéseinek egyik névjegye a markáns vizualitás, ráadásul itt ő maga felel a díszletért. „Az előadás tere egy hosszú, végtelenbe mutató, fehér falak által határolt fekete tér, ahol egyszer csak előtűnik az aranyműves boltja. Nem realista színrevitelben gondolkodunk: szürreális képek és álomszerű jelenetek »magyarázzák« a történetet.” Amikor arról kérdezem, hogy a nem hívó ember számára milyen tanulságokkal szolgálhat ez a produkció, Szikora így felel: „A mű arra keresi a választ, meg tudja-e az ember találni a boldogságát a házasságban. Triviális kérdés, de ki veszi a bátorságot, hogy frappánsan feleljen rá? Mindegy, hogy valaki hívó vagy sem: a társ keresése élethosszig tartó munka.” Karol József Wojtyła nem tesz határozott kijelentéseket a házasság szentségével kapcsolatban. Szikora János ehhez hozzáfűzi: „Csak kérdései és kételyei vannak. Attól válik különlegessé az anyag, hogy nincs a vallás által igazolt válasza ezekre a bizonytalanságokra. Penderecki zenéjével a dráma spirituális vonulata erősödik fel, így juthatunk közel a szöveg lényegéhez.” ○

Az „élet kútja”

Szerző: Braun Anna

Két világhírű koreográfus, akiknek a neve összeforrott a kortárs koreográfiák bölcsőjével, a Nederlands Dans Theaterrel. Sol Leónt és Paul Lightfootot az 1998-ban született és 2014-ben felújított darabjukról, a *Sad Case-ről* **kérdeztük**, amely a Magyar Nemzeti Balett interpretálásában látható a következő évadban.

© Sol León | Fotó: Rahi Rezvani

A Nederlands Dans Theater (NDT) a világszínvonalú művészekről és a határokat feszegető koreográfiáiról híres. Mindketten pályakezdő művészként csatlakoztak az NDT junior együtteséhez, az NDT2-höz, és sok évet dolgoztak Jirí Kylián vezetése alatt. Melyik pillanatban léptek át a táncművész szerepéből a koreográfuséba?

Sol León: Az első pillanattól kezdve ott lebegett a tekintetem előtt ez a „koreográfusi lét”, mert nagyon fontos nekem – és Paulnak is – a kreativitás. Annak a bűvöletében élünk, hogy megtaláljuk a közös célunkat. Szenvedélyesen kerestük az önkifejezés útját, megfogant bennünk a mély elköteleződés a táncművészet iránt. Az NDT2 egy olyan hely volt számunkra, ami egyszerre a tánc, az álmok és a művészet háza, ahol lehetőséget kaptunk arra, hogy megtanuljunk a legjobb koreográfusok gesztusait, kódrendszereit. Táncosként már az első

pillanattól ugyanolyan intenzíven figyeltünk a tánctervekre is, ezért talán mondhatom, hogy az első perctől egyszerre voltunk táncosok és koreográfusok.

Paul Lightfoot: Őszintén szólva a karrierem két útja számomra is egy első, közös pillanatban kezdődött el. Már akkor, amikor a londoni Royal Ballet School növendéke voltam, nagyon érdekelt a koreográfusi alkotómunka, bár azt nem mondhatnám, hogy sokat értettem belőle. Amikor megérkeztem az NDT világába, ami

egy nagyon különleges, kreativitásra épülő világ, hirtelen táncművészként is teljességgel részese lettem az alkotói folyamatnak. Huszoneveim elején már kaptam alkotói teret koreográfusként, miközben együtt dolgoztam például Hans van Manennel, William Forsythetall, Ohad Naharinnal. Felemelő és valamelyest persze rémisztő is volt ez a helyzet.

Miért nem dolgoztak soha egyéni alkotáson? Hogyan változott az elmúlt évtizedekben a közös munka, hogyan alakult a partnerségük?

S.L.: A legutóbbi időkhöz valóban nem alkotunk külön, de ebben a koronavírusos időben ezt a szokást meg kellett törnünk. Az elején egyszerre volt ez egy szabad választás és egy fogadalom is. A művészetünk esztétikájához tartozott, hogy ez a két nagyon különböző ember, akik mi vagyunk, dialógusban reagálnak egymásra.

P.L.: Mostanában volt már olyan munkánk, amit külön csináltunk, de az egész kreatív alkotási folyamatunk a dualitásra épül. Nagyon szeretek egyedül is dolgozni, de akkor úgy érzem, hogy hiányzik Sol elképesztő kifejezőereje, mozdulatai, az élmény, hogy talál bennem valamit, amihez kapcsolódhat. Együtt dolgozni nem könnyű, sok kihívást rejt, hiszen mindketten más-más módokon, de nagyon önző, nagyon makacs emberek vagyunk. Ez a kihívás a munkánkban, de ez a költészete is. Az elmúlt években kide-

© Paul Lightfoot | Fotó: Rahi Rezvani

rült, hogy szükségünk van a másikra. Amikor nélküle vagyok, olyan „hiányosnak” érzem magam. Ahogy egy gyereknek egyaránt szüksége van anyára és apára, a mi alkotásunknak is szüksége van mindkettőnkre.

A Sad Case című darab 1998-ban született, ekkor volt Sol hét hónapos terhes. Volt ennek a jelentős „állapotváltozásnak”, élménynek megfogható hatása az alkotásra?

S.L.: Valóban nagyon aktív voltam egészen a terhességem 6-7. hónapjáig, amikor ez a darab született. Arra emlékszem, hogy a stúdió is megtelt étellel ebben az időszakban, rengeteget nevtünk. Azt hiszem, soha életemben nem kacagtam annyit, és igen, ebben a periódusban mindent más szemmel lát az ember, még a táncot is. Akárhányszor nézem ezt a darabot, mindig az „élet kútját” látom benne.

P.L.: Nagyon előrehaladott állapotban volt már ekkor Sol terhessége. Ő egy igen vékony, törekeny, ugyanakkor rettenetesen erős ember. Amikor áldott állapotba került, teljesen megváltozott, például életében először kidomborodott a hasa. Fékezhetetlenül boldog volt ebben az időszakban, nevetőgörcsöket kapott, ami rá korábban egyáltalán nem volt jellemző. Ebben az egész folyamatban a természet tette a dolgát, és Solnak semmilyen hatása nem volt arra, mi zajlik. Ez valahogy sokkal ösztönösebbé, Földhöz kapcsolódóvá tette. Azt hiszem, a mexikói atmoszféra ezt a fajta élményt mutatja meg: az örömet, a teremtést, a csodát. Valami elképesztő találkozás az ennek a kicsit lökött angol férfinak és az örült spanyol nőnek.

Hogy lett a szomorú vidám, ironikus?

S.L.: A „sad” ebben az esetben nem azt jelenti, hogy szomorú, sokkal inkább azt, hogy különleges, szabályok nélküli, szenvedélyes

és megfoghatatlan. Eredetileg más típusú zenére kezdtünk dolgozni, de a mexikói muzsika annyira erős volt, hogy be kellett hoznunk a mambót is.

P.L.: A címek mindig nagyon komplexek a mi esetünkben. Néha a premierig sem tudjuk pontosan, miről szólnak a darabok igazából, ugyanakkor az első dolog, ami a közönséghez eljut, az a cím. Sokat mond a darabról, néha előre is „ítélkezik” az alkotásról. A Sad Case címet nagyon szerettem, mert ez egy angol mondás: ha valami tönkrement, ha valami nem úgy alakult, ahogy kellett volna, azt mondjuk „sad case”, minden rossz felhang nélkül. És hát ilyen egy terhesség is, fogalmad sincs, mi lesz a vége. Az egész darab ilyen furcsa: tele van pozitív energiával, mégis ironikus.

Látták már a Magyar Nemzeti Balett munkáját? Milyennek találják?

S.L.: Személyesen nem láttam még az együttes táncosait, de emiatt szomorú is vagyok. Rengeteg társulatot nem néztem meg még. Ezért kénytelen vagyok nagyon ösztönösen dönteni. Ha olyan csapattal találkozom, aminek érzem a „szívét-lelkét”, a szenvedélyes munkáját, akkor szívesen dolgozom együtt. A magyar táncosokban pedig megláttam ezt az alkotó lelket.

P.L.: A magyar közönséget ismerem, az együtttest sajnós még nem. Amikor az elmúlt években Magyarországon jártunk az NDT-vel, mindig felemelően jó élményeink voltak. Azt hiszem, hogy egy ilyen kulturálisan magasan képzett, történelmében ilyen élménygazdag nézői rétegnek csak örülni lehet. Mindig érzem az „éhséget”, a vágyat, a szükséglet arra, amit hoztunk. Ismerem a balettigazgatót, Solymosi Tamást, ezért amikor a lehetőség felmerült, hogy az MNB-vel dolgozzunk, gondolkodás nélkül igent mondtunk. ◦

KEPMÁS

MAGAZIN | nőknek és férfiaknak

AZ OLVASÁS ÖNMAGUNKKAL TÖLTÖTT MINŐSÉGI IDŐ

INSPIRÁLÓ
INTERJÚK ÉS
TÖRTÉNETEK

HITELES ÍRÁSOK
AZ ÉLETRŐL

LÉLEKTAN A
HÉTKÖZNAPOKBAN

KULTURÁLIS
TARTALMAK

SAKÉRTŐI
TANÁCSOK

KEPMAS.HU
ELOFIZETES@KEPMAS.HU

OperaSzerda - A denevér - Miklósa Erika, Rezsnyák Róbert, Horti Lilla | Fotó: Berecz Valter

Szerdák, triplák, maszkák

Szerző: Filip Viktória

A számok tükrében

is sikeresnek bizonyul az *OperaLive* online sorozat. A tavaly szeptembertől futó *OperaSzerda*, *Tercett-Trió-Trois* és *MaszkaBál* című műsorokat 170 000 néző követte élőben 1,5 millió percnél át. És még koránt sincs vége...

„Jó alkalom a fejlődésre”, „kifejezetten örülünk, hogy ilyen lehetőséget kaptunk”, „nagy élvezettel táncoltam” – mondták zenekari-, énekkari- és balettművészek a *Tercett-Trió-Trois* kapcsán. A lelkesedés érthető, hiszen bár a táncosok otthona a színpad, sokszínű repertoárjuk ritkán látható, különleges darabjait csak időnként táncolhatják. A zenészek a zenekari árokban végzett, nagyszerű munkájuk mellett ugyan szép számmal játszanak színpadon is szimfonikus esteken, turnék

alkalmával vagy világhírű énekeseket kísérve, az énekkari művészek pedig minifesztiválokra és az operák tömegjeleneteiben rendszeresen énekelnek a világot jelentő deszkákon, kamarafarmációkban ritkán mutathatják meg magukat. Márpedig a kezdetben péntek, majd az újjétől hétfő estéknél jelentkező egyórás műsorban éppen ilyen produkciók kaptak helyet: énekkari művészek zongorával kísért előadásai, zenekari művészek kamarakonzertjei, illetve balettművészek szóló vagy néhány főt igénylő koreográfiái. Érezve a fellépések jelentőségét, a művészek számtalan esetben kifejezetten ezekre az alkalmakra tanultak meg egy-egy zeneművet vagy alakították át a koreográfiát. A zenei stílusok a barokktól a kortársig íveltek, a jól ismert darabok mellett igazi kuriózumokat is láthatunk-hallhatunk, találkozhatunk tematikus vagy épp ünnepi estekkel, amelyeket a nézők jó része az Opera Facebook-csatornáján kö-

TTT - Tercett-Trió-Trois - Az Opera Énekkarának művészei - Cserhalminé Lénárd Katalin, Török Katalin, Réder Katalin, Dudovits Blanka | Fotó: Nagy Attila

vetett, de az Origón megosztott tartalomnak is állandó rajongói bázisa alakult ki.

Ugyanez elmondható az *OperaSzerdáról* is, ahol a népszerű, a különleges és az új művek egyaránt helyet kaptak, de ebben a sorozatban láthatjuk a Magyar Opera Napja gálakoncertet is. Az opera-keresztmetszetek főként a leállás ideje alatt elmaradt produkciókba adtak betekintést zongorakísérettel, háttérvetítéssel, és a mű kulcsjeleneteit, legszebb zenei részeit kiemelve. Extra különkiadások is részei voltak a kínálatnak. Így kerülhetett sor többek között *Bach-születésnapra*, *KoronaGálára*, megismerhettük Benyovszky

Móric személyét és munkásságát, az *OperaLive* századik adását pedig a *Bánk bán*-keresztmetszet emelte ki a március 15-i, nemzeti ünnep alkalmából. A *MaszkaBál* hétvégi alkalmaira hivatalosak voltak az Opera Kossuth-díjasai, Kamaranékesei és nagyszerű művészei, akik kezdetben önálló, januártól páros esttel jelentkeztek. Cseppet sem álarcos kísérőik az

Opera korrepetitorai voltak, akik szólódarabokban is megcsillogtatták tudásukat.

A közönség jól fogadta a kezdeményezést. „Álomszép volt”, „köszönet a fellépő művészeknek és közreműködőknek”, „nagy öröm ebben az inséges időben”, „minden ilyen est ünnep számomra” – hogy csak néhány nézői véleményt ragadjunk ki abból a csaknem 50.000 kommentből, ami 2020. szeptember 27. és 2021. március 14. között, az online közvetítés-sorozat alatt érkezett.

Nagy műgonddal készült minden adás. A *MaszkaBál* műsorait a fellépő művészek javasolták, az *OperaSzerdáról* a vezetőség döntött. A *Tercett-Trió-Trois* műsorterveit a művészeti igazgatók, Kocsár Balázs, Csiki Gábor és Solymosi Tamás készítették elő, a rendező, Aczél András fogta össze a folyamatokat, a művészek pedig délutáni különpróbákra gyakorolták be az izgalmas átiratokat, kamaradarabokat, és az Eiffel Műhelyház Hevesi Sándor háziszínpadára átméretezett koreográfiákat. (A Magyar Nemzeti Balett tagjai januártól egyéb elfoglaltságaik miatt nagyobb teret biztosítottak a Zenekar és az Énekkar művészeinek, ezért találkozhatunk a *Tercett-Trió* elnevezéssel is – a szerk.) Aznap már délelőtt tízkor megérkeztek a résztvevők, hogy kamera-, hang- és főpróba – meg persze szusszanásnyi szünet – után, a kijárási korlá-

TTT - Tercett-Trió-Trois - Az Opera Zenekarának művészei - Király Tibor, Tóth Gábor, Keresztes Bálint, Ujj Tibor, Winkler Balázs | Fotó: Berecz Valter

OperaSzerda - Tótek - Szvétek László, László Boldizsár, Nánási Helga, Vajda Júlia | Fotó: Berecz Valter

dig is kedvet kaptak, hogy meg- vagy újranézzék az adásokat, a többek között Haydn, Brahms, Glazunov, Debussy, Jean-Marie Leclair, Ariel Ramirez, Beischer-Matyó Tamás, Bartók Béla, Liszt Ferenc és Wolf Péter műveit felvonultató Tercett-Trió-Trois sorozatot, melyben *A hattyúk tava*, a *Giselle*, *A kalóz*, a *Don Quijote*, a *Csipkerózsika*, a *Sylvia* és a *Faust* című balettek leg-

szőbb részletei is láthatók; vagy elmerülne a *Carmen*, *A varázsfuvola*, a *Pillangókisasszony* legszebb dallamaiban; esetleg szeretnék Miklósa Erika, Kolonits Klára, Sümegi Eszter, Komlósi Ildikó, Rost Andrea, Bretz Gábor, Szegedi Csaba és még sok-sok énekes gyönyörű hangját hallani, kattintsanak az Opera weboldalán az OperaLive menüpontra! ◊

tozásokat figyelembe véve délután felvesszük a műsort. Javításra, újbóli rögzítésre nem volt lehetőség, hiszen ezek a műsorok csúsztatott élő adásként kerültek az éterbe.

A Tercett-Trió-Trois esetében, ahol különböző méretű kamaracsoportok váltották egymást, különösen fontos volt, hogy a műsorszámok közötti átállások is zökkenőmentesen történjenek. Gyüdi Melitta, a sorozat egyik műsorvezetője elárulta, számára a színpadi átrendezések jelentették az egyik legnagyobb kihívást: „Miközben konferáltam, a szemem sarkából nagy sürgés-forgást láttam. A kollégák kábeltek, áthelyezték a mikrofonokat, a székeket, a kottapultokat centiméter pontossággal tették le, a balettprodukciók előtt a dobogókat is el kellett bontani, néha még fúrtak is. Olyan volt, mint egy vihar. Azonban, ha olajozottan ment minden, a nézők ebből semmit sem érekeltek.” Nekik csupán gyönyörködni kellett az este nyolctól vetített látottakban-hallottakban. És az operarajongók figyelemmel is követték az eseményeket. Mivel az ingyenes közvetítések visszanezhetők, a bevezetőben említett 1,5 milliós megtekintés folyamatosan növekszik, márciusban 2,5 milliót állt a mutató.

A közvetítések egy része a tervek szerint újragondolt formában ősztől folytatódik. Ha ad-

TTT - Tercett-Trió-Trois - A Magyar Nemzeti Balett táncművészei - Lagunov levgen, Cheprasova Elizaveta | Fotó: Rákossy Péter

Magyar Hang

A kritikus polgárok lapja

Megjelenik minden pénteken.
Fizessen elő, vagy keresse a boltokban és újságosoknál!

Hang.hu

Véletlenek játéka

Szerző: Filip Viktória

Mini kvíz, villáminterjú, tudáspróba, szórakoztató percek mindenkinek? Nehéz besorolni

az Alfától Operáig című videósorozatot. Mindenesetre az online kérdezz-felelek során az Opera művészeinek, alkotóinak, munkatársainak és vezetőinek is nekiszegeződtek a véletlenszerűen érkező komoly és komolytalan kérdések. És hogy mit feleltek erre? Az már cseppet sem a véletlen műve.

ALFÁTÓL OPERÁIG

„Ettél már csigát?“, „Lennél-e pilóta?“, „Hány operaházban jártál eddig?“, „Melyik a nagyobb alapterületű: a Parlament vagy az Eiffel Műhelyház?“ – ilyen és ehhez hasonló kérdésekre számíthatott az, aki az *Alfától Operáig* arany-bordó paravánja elé, egy virtuális metronóm mögé, egy kérdésgenerátorral szembe, a kamera kereszttüzebe került. 2021-ben 21 téma 21 kérdése cirkulált azzal a céllal, hogy a művészek és a legfontosabb háttéremberek is megnyilatkozhassanak, hogy személyiségük erejével az opera és balett műfaja utat találjon a legszélesebb potenciális közönségréteghez, és közelében maradjon azoknak, akik szeretik, ismerik, de a pandémia miatt nélkülözik a színházak és a művészek személyes varázsát. A márciustól júniusig naponta kétszer jelentkező sorozatban közel 180 epizód szerepelt Ókovács Szilveszter főigazgató ötlete nyomán, aki a 441 kérdés jó részét is jegyzi. A fennmaradó, nem csekély mennyiség meg-

írását a kommunikációs és protokollós kollégák – Ficsor Zoltán, Gyüdi Melitta, Jávorszky György, valamint Oláh András – osztották fel egymás között. A témák érintették többek között a családot, a sportot, a hobbit, a vírus-helyzetet, és persze az Operaházat, az Eiffel Műhelyházat és az Erkel Színházat is.

A műsor lelke a kérdésgenerátor volt, ami Ficsor Zoltán munkáját dicséri. Az adatbázis-építés iránt lelkesen érdeklődő protokoll projektvezető nevéhez már több, belső használatra készült, a mindennapos munkát segítő rendszer is fűződik. Az egyik ilyen jóvoltából íródnak az Opera azon közösségi médiában megjelenő posztjai, amelyekben évfordulós, elhunyt művészeket, jubileumukat ünneplő énekeseket, táncművészeket vagy épp legendás zeneszerzőket emelnek ki. Ezen adatbázisok fejlesztése több hónapot is igénybe vett, a kérdésgenerátort viszont

néhány nap alatt sikerült létrehozni. „Fontos szempont volt, hogy a kérdések véletlenszerűen váltakozzanak az interjúk során, így a műsor megőrizhette a játékosságot, az alanyok pedig a spontaneitást – avatott be a részletekbe Ficsor Zoltán. – Mivel az *Alfától Operáig* nagyszériában készült, praktikus volt, hogy valamilyen logika vagy szabály mentén automatizáljuk a folyamatokat, egyedi kérdéssorokat hozunk létre, a lehető legegyszerűbb módon.

Az igazi kihívást valójában az jelentette, hogy mivel nem volt riporter vagy kivetítő, az interjúalanyok »fül után mentek«, így a kérdéseket összefogó Excel-táblába be kellett építenem egy médialejátszót, ami a random megjelenő kérdésekhez makróparancsok alapján pontosan illesztette hozzá azt a hangfájlt, ami az adott kérdést tartalmazta. Tovább bonyolította a feladatot, hogy a hangokból

kétféle volt szükség: a hölgyeknek Ókovács Szilveszter, az uraknak Gyüdi Melitta mondta fel a kérdéseket. Nem szerettünk volna emitt két generátort alkalmazni a forgatáson, ezért a programot kellett úgy módosítani, hogy a vendégekhez alkalmazkodva egy kattintással módosíthassunk a kérdező személyét illetően. Mivel a rendszer háromféle módon tud kérdésvariációkat létrehozni, a nem odaiillokat – például a műszaki vagy az adminisztrációs kollégáktól nem releváns a hangterjedelmük felől érdeklődni – akár helyettesíthették is, vagy a sokszor feltett kérdéseket a felvételt készítő kolléga kiválthatta, ha úgy ítélte meg. Számomra nagyon izgalmas volt látni, hogy hogyan reagálnak a művészek egy váratlan, gyakran képzeletbeli szituációval kapcsolatos kérdésre, milyen módon jelenik meg a válaszok mögött nem csak a művész, hanem maga az ember” – mondta Ficsor Zoltán.

Rost Andrea | Fotó: Nagy Attila

Kálmándy Mihály | Fotó: Nagy Attila

Boros Ildikó | Fotó: Rákossy Péter

Gál Erika | Fotó: Rákossy Péter

Kálnay Zsófia | Fotó: Nagy Attila

László Boldizsár | Fotó: Rákossy Péter

A projektet Hegedűs Ágota kulturális menedzser fogta össze, a főcímenét és a válaszok alatt futó végtelenített dallamot – melyekből a vajtűfülűek a *Bánk bán* hangjait is kihallhatják – Gulya Róbert jegyzi, a tévéstábot pedig Polyák Petra gyártásvezető koordinálta. Májusban a körülmények szerencsés együttállásának köszönhetően külföldi művészek Budapesten tölthettek néhány hetet, így nemzetközi szál is szövődött a műsor szövetébe Jávorszky György nemzetközi kommunikációs projektmenedzser és Gyüdi Melitta protokollfőnök segítségével. Kamera elé ült a nemzetközi hírű, dán rendező – számos magyar kifejezés tudója –, Kirsten Dehlholm, a Hotel Pro Forma alapítója és művészeti vezetője, valamint a társrendező, az interdiszciplináris alkotó, Marie Dahl – aki számára a legjobb ajándék a szeretet. Ők a *Pelléas és Mélisande* téli premierjét készítették elő, csakúgy, mint a rózsaimádó, gulyásspecialista Frédéric Chaslin világhírű karmester és zongoraművész, aki a darab ke-

resztmetszetét személyesen kísérte zongorán az egyik OperaSzerda keretében. A világ jelentős operaszínpadain – New Yorktól Tokiótól át Bécsig – otthonosan mozgó művésszel a februári bemutató karmestereként találkozhatunk újra. A népszerű *Álarcosbál* produkció rendezője, Fabio Ceresa most az *Andrea Chénier* próbáit vezette a tőle megszokott lelkesedéssel, és közben villáminterjút is adott, melyben többek között azt is elárulta, hogy Vivaldi-concertóra szeret főzni otthon.

Természetesen a kérdésgenerátort az operarajongók is kipróbálhatták egy online játék segítségével. Így remélhetőleg mindenki eljutott Alfától egészen Operáig, azaz játszott egy jót vagy megtudott egyet, s mást a művészekről, az éleltszemléletükről, a humorukról, esetleg összegyűjtött egy-két tudásmorzst az intézményről, az épületekről – meg a mindenféle csigákról... ○

JÁTÉK

Folytatódik az Opera Magazin nyereményjátéka. A megfejtéseket 2021. július 15-ig várjuk a jatek@opera.hu e-mail címre. Az alábbi kérdések mindegyikére helyesen válaszolók között 5 db páros belépőt sorsolunk ki a 2021/22-es évad valamelyik előadására. A nyerteseket e-mailben értesítjük, a névsort és a megfejtéseket a következő lapszámban olvashatják.

1. **Mi a legfontosabb szervezőerő a világhírű rendező, Calixto Bieito** először a Margitszigeten, majd az Eiffel Műhelyházban színre kerülő *Carmen*-produkciójában?
2. **Melyik nemzet muzsikája dominál Paul Lightfoot és Sol León** hamarosan bemutatásra kerülő *Sad Case* című koreográfiájában?
3. **A Zenekar hangszerparkja különleges eszközökkel bővült a közelmúltban. Melyik opera** csendülhet fel végre olyan módon, ahogyan azt szerzője megálmodta?
4. **Melyik magyar zenemű jelentette az egyik legnagyobb kihívást Andrassy-Neuenstein Krisztina** énekkarri művész/ korrepetitor számára?
5. **Mi a címe Patricia Petibon** világhírű szoprán legújabb albumának?

Előző számunk megfejtései: 1. Hamburg; 2. magányos; 3. Az álarcosbál; 4. szóló- és kamarakonzertek; 5. Bartók Béla

A tavaszi lap nyertesei: **Bóka Kristóf, Hutásné Kovács Irma, Kiss Éva, Kozmáné Pocsai Zsófia, Sponga Edina**

A részletes Játékszabályzat a www.opera.hu/tajekoztatok oldalon olvasható.

HEREND PORCELÁN

Herend

TRADÍCIÓ-INNOVÁCIÓ

Budapest *Porcelán Palota*
H-1051 Józsefnádor tér 10-11.
Tel.: +3620 241 5736

Budapest *Belvedere*
H-1061 Andrassy út 16.
Tel.: +361 374 0006

Budapest *Hadik*
H-1014 Szentháromság u. 5.
Tel.: +361 225 1051

Budapest *Reptér*
H-1185 Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, SkyCourt

Budapest • London • Paris • Abu Dhabi • Milan • Moscow • New York • Tokyo • Sydney • [f](https://www.facebook.com/herend) [@](https://www.instagram.com/herend) herend.com

A komoly munka érdeme

Szerző: Várhegyi András

Nemzeti ünnepünk, március 15. alkalmából a Magyar Állami Operaház számos művésze és munkatársa, valamint az intézményhez kötődő több alkotó is *állami kitüntetésben* részesült.

Leblanc Gergely | Fotó: Várhegyi Attila

Magyarország Érdemes Művésze díjat kapott Leblanc Gergely Harangozó Gyula-díjas balett-művész, a Magyar Nemzeti Balett principálja, a 2016/2017-es évad Étoile-ja, aki immár tíz éve erősíti a társulatot, az Andrassy úti Ybl-

Baráth Emőke | Fotó: Raffay Zsófia

palotát pedig az otthonának tekinti. „Jó néhány színpadon, illetve helyszínen táncoltam már életemben, de soha, sehol nem éreztem olyan jól magam, mint az Operaházban” - nyilatkozta korábban. Úgy véli, egy táncos soha nincs teljesen készen, mindig van miben fejlődnie, van miért dolgoznia, ám egy-egy elismerés összegzése, megbecsülése lehet az addigi erőfeszítéseknek.

Ugyancsak Magyarország Érdemes Művésze díjban részesült Vincze Balázs Harangozó Gyula-díjas táncművész, koreográfus. Magyarország Kiváló Művésze díjat kapott Németh Judit Liszt Ferenc-díjas énekművész, érdemes művész és Farkas Zoltán „Batyú” Harangozó Gyula-díjas táncművész, koreográfus, érdemes művész, Lackfi János József Attila-díjas költőt, író, műfordítót pedig Magyarország Baberkoszorúja díjjal ismerték el.

Dienes István

Kiemelkedő zenei előadóművészi tevékenysége elismeréséül Liszt Ferenc-díjat kapott Harazdy Miklós zongorakísérő, korrepetitor, a Magyar Művészeti Akadémia köztestületi tagja, Dénes István karmester, zeneszerző, zongoraművész, valamint Baráth Emőke operaénekes, aki a hazai sikerek mellett a nemzetközi szinten is komoly karriert futott be, ám ma is ugyanaz a nyitottság, közvetlenség és nagy munkabírás jellemzi, ami a legelején. „Az énekeseknek le kellene lépni arról a piedesztálról, ahová sokszor saját magukat helyezik. Ennek már lejárt az ideje. Egyszerűsége kellene törekedni, és keresni azokat az alkalmakat, amikor közel tudunk kerülni a közönséghez” - vallja.

Boncsér Gergely | Fotó: Emmer László

Több emlékezőes produkcióban is közreműködött már az Operában Frenák Pál, akinek munkásságát a legmagasabb művészeti kitüntetéssel, Kossuth-díjjal ismerték el. A Harangozó Gyula-díjas táncművész, koreográfus, érdemes művész korábban *A fából faragott királyfi* történetét keltette életre a Bartók TáncTrio részeként, de dolgozott már együtt Rost Andreával is az Erkel Színház színpadán. „Az egész közös munka arról szól, hogyan kapcsolódik a zenei és a mozgásvilág két átjárható univerzuma. Andrea bevont engem az ő világába, én bevontam őt az enyémbe, és ez újszerű színpadi

Rózsa Rita

megjelenést teremtett” - emlékezett vissza az előadásra.

A nemzeti ünnep alkalmából a Magyar Érdemrend tisztikeresztje (polgári tagozat) kitüntetésben részesült Zoób Kati alkotóművész, divattervező, a Katti Zoób Divatház vezető tervezője a magyar kézműveshagyományokat a modern divat követelményeivel egyedi módon ötvöző, kiemelkedő tervezői pályafutása, valamint világsikerű jelmeztervei elismeréseként.

A Magyar Érdemrend lovagkeresztje (polgári tagozat) kitüntetésben részesült Rujsz Edit Harangozó Gyula-díjas táncművész, a Magyar Nemzeti Balett balettmestere és koreográfusa példaértékű szakmai alázattal végzett, kimagasló színvonalú balettmesteri és koreográfusi munkája elismeréseként.

Boncsér Gergely az operairodalom jelentős tenorszerepeiben nyújtott, a közönség körében is nagy sikernek örvendő alakításai elismeréseként kapott Magyar Arany Érdemkereszt (polgári tagozat) kitüntetését. Az operaénekes - akit a 2019/20-as évadban kamaraénekesi címmel tüntetett ki az Opera - a dalszínház színpadán a *Fidelióban*, első

© Haraszti Miklós

fogolyként debütált, azóta pedig már felsorolni is nehéz, hány fontos operai figurát volt alkalma elénekelni.

„Minden egyes szerep egy új feladat. A darabok, melyeket énekelhettem, olyan kihívások elé állítottak, amelyekkel szükségszerűen előrébb léptem, különben meg sem tudtam volna oldani az adott megbízást. Büszke vagyok arra, hogy ez mindig sikerült.”

Ugyancsak ebben az elismerésben részesült Riedl Ágnes balettművész példaértékű szakmai alázattal végzett táncművészi munkája elismeréseként, Szemenyei János, a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház színművésze drámai és táncoskomikus szerepeket egyaránt magába foglaló, sokoldalú színművészi munkája elismeréseként, továbbá Melnik Tatiana, a Magyar Nemzeti Balett principálja kiemelkedő táncművészi pályafutása, a klasszikus balett jelentős főszerepeiben nyújtott nagy sikerű alakításai elismeréseként. A balettművész 2015 óta a társulat tagja, két éve pedig az évad Étoile-jának címét is megkapta. Mint korábban elmondta, az új és új szerepek által folyamatos fejlődésben van. „Számomra ez a legfontosabb, hiszen ezt tekintem a művészi kiteljesedés zálogának.” Miközben a karrierje egyértelműen felfelé ível, néhány éve a magánéletében is fontos esemény történt: megszületett kislánya. „Tisztában vagyok vele, hogy a gyerekem

© Piroska Lőrinc

életéből sokat hiányzom, éppen ezért minden pillanatot vele töltök, amikor nem dolgozom” – vallotta meg az édesanya.

Magyar Ezüst Érdemkereszt (polgári tagozat) kitüntetést kapott Horváth István operaénekes széles repertoárt felölelő, példaértékű előadóművészi munkája elismeréseként, Krasznai János, a Magyar Állami Operaház nyugalmazott főügyelője, szobrászművész magas színvonalú előadás-vezetői, főügyelői pályája, valamint szobrászművészi alkotómunkája elismeréseként, és Rác Rita operaénekes az operairodalom szoprán szerepeiben aratott nemzetközi sikerei elismeréseként. Szívvel gratulálunk a díjazottnak! ◊

© Melnik Tatiana | Fotó: Gáspár Tamás

NEMZETI BALETT

William Shakespeare

Rómeó és Júlia

Rendező: Vidnyánszky Attila

Bemutató: 2021. június 11.

Szász Júlia

Herczegh Péter

Közös bennük a szenvedély

Szerző: Szabó Z. Levente

Egy fantasztikus Mozart-koncerten hallhattam meg, miként találkoznak és válnak el az egyes zenei szílamok. Ezután már tudatosabban figyeltem az operában is az énekesek, a kórus és a zenekar összmunkáját. Belülről ez persze sokkal egyértelműbb, így a belső szavazás eredményeként adható **„az évad énekkari művésze” címnek is több aspektusa van.** A két kitüntetettel, Haris Nadinnal és Zsigmond Gézával erről is beszélgettünk.

○ A bűvös szekrény | Fotó: Csibi Szilvia

Hogyan alakult a pályája eddig?

Haris Nadin: Későn jött a zene iránti szenvedély, ám nagyon erősen, mélyről, a szép pillanatokkal és az árnyoldalakkal együtt. Gyerekkoromban nem is tanultam hangszeres zenét, viszont mindig énekeltem, kórusban is, ezért is választottam a Veres Pálné Gimnáziumot. Később a bölcsészkaron francia-spanyol szakra jártam, mellette az Erkel Színházban dolgoztam, ahol a *Tosca* és a *Faust* előadásai a szó legteljesebb értelmében katarzist jelentettek számomra. Akkor kezdtem a Zeneakadémiát, amikor más már befejezte, de párhuzamosan a bölcsészkarral ott is tanultam, majd le is diplomáztam. Kaptam szerepeket, volt operaházi ösztöndíjam, majd átéltem személyi váltásokat, új koncepciókhoz kellett alkalmazkodnom. Megszületett a gyermekem, és vele töltöttem az időmet, majd 2012-ben jött az Armel Operafesztivál. Bár más beszélt rá az in-

dulásra, végül lelkesedéssel készültem, és bekerültem a döntőbe: Pozsonyban énekelhettem kortárs operát, Roland Baumgartner *Mária Terézia* című művének főszerepét. Ám később ott is sok változás következett be, és a családom miatt sem akartam külföldi elfoglaltságot.

Hogyan lesz valaki énekkari művész? Nem arról álmodik mindenki, hogy szólista legyen?

Zsigmond Géza: Szerintem nem. Egyrészt az, hogy énekkari tag vagyok, nem zárja ki, hogy adott esetben kisebb önálló szerepeket énekeljek. Ehhez – úgy a szólistáknál, mint az énekkari művészeknél – nagyon sok feltételnek kell teljesülnie. A karakter, az egyéniség, a hang, illetve ez utóbbi minősége, ereje meghatározó. Énekkarban dolgozni kollektív munkát jelent, olyan, mint a kamaramuzsika. Másrészt itt is fontos, hogy miközben közö-

sen, együtt hozunk létre valamit (végtelenül leegyszerűsítve ugyanazt énekeljük), mégsem arctalan tömeget játszunk. Ezt érzékelik a rendezők is. Sokszor előfordul, hogy azt kérik, ti négyen ezt a karaktert játsszátok el, ti azt, ti pedig amazt. Arra is volt már példa, hogy a próbák alatt én kezdeményeztem valamit, ami a rendezőnek megtetszett, és megkért, hogy ez legyen így az előadáson is. Vagyis – visszatérve az alapkérdéshez – jól érzem magam énekkari művészként. Szeretem ezt csinálni: énekelni is, játszani is.

© Werther - Haris Nadin, Iréna Bergellivel | Fotó: Pályi Zsófia

Az Armel Operafesztivál után úgy nyilatkozott, az az álma, hogy játszhasson az Operaházban, és annak is örülne, ha valamelyik vidéki operatársulat munkájában részt vehetne. Mindez megvalósult?

H.N.: Alapvetően igen, bár nem minden részletében. Ma Magyarországon a vidéki színházakban korlátozottabbak az operajátszási, pontosabban a társulat fenntartásának lehetőségei, így kevesebbszer tudnak vendégművészt foglalkoztatni. De vannak kivételes alkalmak, Miskolcon például Ebolit énekelhettem Verdi *Don Carlos*ában. Ilyenkor sokan hallanak, ami azért is fontos, mert később kezdtem a pályát másoknál, így a versenyek világából kimaradtam. Nemzetközi trend, hogy a rendezőknek a jó hang mellett fontos az is, hogy legyél szép, fiatal és jó színész is. Ám ott fenn a színpadon valójában mindenki hallja, mire vagy képes, mit nyújtottál az adott estén. Az operaházi tagság is megvalósult, igaz, kevesebb szólista lehetőséggel, mint amiről álmodtam, de folyamatosan járok meghallgatá-

Mi történt a zenével?

Aki ma klasszikus zenét hallgat, az tulajdonképpen hangmúzeumba jár, hiszen a leggyakrabban játszott művek a 18-19. században keletkeztek. Néha becúsúzik ez az a 20. század első feléből is, de hogy ma élő szerzők darabjaira tudjon a közönség...?

Pedig Bach és Mozart idejében az emberek még a kortárs komponistákra voltak kíváncsiak. Mi történt? Miért marad el ennyire a modern zene népszerűsége a régi művek mögött?

Puccini művével kapcsolatban egy olasz zenekritikus így írt 1892-ben: „*A Bohémélet nem tesz mélyebb benyomást a hallgatóra, operairodalmunkban sem fog látható nyomot hagyni.*” Ormay Imre szórakoztató könyve, a *Megbukott zenekritikák* tele van efféle, ma már bődületesnek ható kritikai tévedésekkel, az értetlenség, a vakság meghökkenítő bizonyítékaival. Hogyan lehetséges, hogy értelmes emberek ennyire képtelenek felismerni a kiemelkedő művészi értékeket? Hiszen a kritikus ugyanazt a *Bohéméletet* látta, amely azóta a világ egyik lesikeresebb, legünnepeltebb operája lett, és amelyet csak a 2017/2018-as szezonban 598-szor adtak elő.

A „meg nem értett művész” kifejezést ironikus hangsúllyal szokták használni, pedig lehet, hogy közel jár a lényeghez: amit nem értünk, azt nem is tudjuk igazán élvezni, értékelni... Kortárs zenét hallgatva nem árt kikapcsolni agyunkban, lelkünkben az automatikus méltatlankodás funkciót, hátha így rájövünk, nem csupa zagyvaság, amit hallunk, és talán megértjük, hogy valaki valamit közölni akar velünk... Ha fanyalgunk, lehet, hogy úgy járunk, mint az egyszerű zenekritikus, aki reménytelen fércműnek találta a *Bohéméletet*.

Részletek Mannhardt András cikkéből

© Tótké - Zsigmond Géza Szvétek Lászlóval | Fotó: Nagy Attila

sokra és számos biztatást kapok. Vannak terveim és kihasználom a lehetőségeket. Never give up!

Fontos, hogy a 2019/20-as évad énekari művésze elismerés a kollégáktól érkezett?

Zs.G.: Feltétlenül! Mindenképpen kitüntetett cím. Hogy megérdemlem vagy sem, azt magamnak kell eldöntenem, de mindenképpen jelzi, hogy a munkatársak szerint igyekszem jól teljesíteni a feladatomat. Ezt amúgy a próbákon is jól lehet hallani. A saját szólamokban vagyunk leginkább benne, mégis érzékeljük, melyik társunk mennyit nyújt. Mint mindenütt másutt, itt is meghatározó, hogy amit csinálunk, azt munkának, pénzeseti forrásnak vagy hivatásnak tekintjük. E nélkül az elkötelezettség nélkül nincs művészet, nincs jó előadás. Ezt a vállalást nem lehet úgy teljesíteni, hogy eltöltöm a kötelezően előírt időt, majd hazamegyek, és másnapig nem is gondolok rá. Sokszor még arra is kíváncsi vagyok, hogyan szól a produkció kívülről. Ilyenkor kérem, hogy aznapra ne osszanak be, de este ott ülök a nézőtéren. Nagyon hasznos tapasztalat ez, hiszen, ha elégedett vagyok azzal, amit látok-hallok, az megerősítést és pozitív visszajelzést ad. Ha meg történetesen nem tetszik valami - ritkán, de erre is volt példa -, az arra sarkall, hogy javítsunk rajta.

Van szerepálmuk?

Zs.G.: Azt hiszem, természetes, hogy az ember nem tudja függetleníteni magát a közönségtől. Érezhető, tapintható a szeretet, a megérintettség, ami a nézőtérrel sugárzik felénk. Így a *Nabucco*, a *Simon Boccanegra* jut eszembe, de említhetném az *Aidát* és a *Carment* is. Mégis, ha az operán túl is kiemelhetnék valamit, az Beethoven és az ő varázslatos művei lennének.

H.N.: Énekeltem Wagnert, kortárs operát, most tanulom Maddalenát Giordano művéből, az *Andrea Chénier*-ből, Serenát Gershwin *Porgy és Bess*-éből. Szerepálm helyett inkább azt mondanám, van cél. Nem szeretnék az adott helyzetbe belesüppedni, belekényelmesedni, ezért folyamatosan énektanárhoz is járok. A legjobban a próbákat, a tanulást élvezem, de lelkesedés nélkül nem tudnám csinálni. A zene és az éneklés számomra folyamatos öngyógyítást és megújulást jelent. ○

○ Az operapróba | Fotó: Berecz Valter

HELLÓ,
VÁLTOZÓ
VILÁG!
MI, NŐK
ITT
VAGYUNK!

KLASSZIKUS ÉRTÉKEK
MEGÚJULT FORMÁBAN

„Együtt a színpadon lenni újra”

Szerző: Braun Anna

„Mint sok balerina, én is önbizalomhiányban szenvedek. Most megerősítettek abban, hogy jó úton haladok” – mondta Asai Yuka, amikor átvette a *2019/20-as évad kartáncosa díját*. A tavaly kitüntetett férfi táncművész Morimoto Ryosuke volt, aki ma már grand sujet az operaházi együttesben, azaz nagy szólókat is táncolhat. Mindketten Japánból érkeztek Magyarországra. A Magyar Nemzeti Balettben eltöltött évekről és karrierálmaikról beszélgettünk velük.

Petite Mort – Asai Yuka, Morvai Kristóf | Fotó: Nagy Attila

Bár hosszú évekkal ezelőtt csatlakoztak a Magyar Nemzeti Balett együtteséhez, mégis nagyon keveset lehet tudni arról, hogyan csöppentek bele a tánc világába. Véletlenül alakult így, vagy már a családjuk története is erre vezette önöket?

Asai Yuka: A családommal Hitacsiban, egy japán iparvárosban élünk a Csendes-óceán partján. Ez a hely sokkal inkább az iparáról, nem a balettművészetéről híres... Viszont a mi házukkal szemben véletlenül éppen egy balettiskola volt. Emlékszem, ahogy öt-hat évesen kikönyököltem az ablakon és hallgattam

azt a csodálatos zenét, és gyönyörködtem a lányok finom ruháiban. A mozgás inkább furcsának, idegennek tűnt, de amikor betöltöttem a hatodik évet, és elkezdhettem én is oda járni, azonnal megszerettem a mozdulatokat is. Japánnak nincsen saját nemzeti balettje, ezért szokványos iskolákba jártam egészen tizenhat éves koromig. Természetesen folyamatosan képeztem magam mellette, de addig nem is jutott eszembe, hogy professzionális táncos legyek. Akkor viszont kaptam egy ösztöndíjat a Vaganova Intézettől, és elmehettem Szentpétervárra tanulni. Nem tudtam oroszul, de szerencsére a balett nyelvét mindenhol

itt akartam élni, mert azt gondoltam, itt minden országnak van operaháza. Budapest volt az első hely, ahonnan visszahívtak. Az akkori igazgató, Keveházi Gábor vett fel. Ennek már tizenkét éve.

Morimoto Ryosuke: Én Oszakában nőttem fel, és ellentétben Yuka történetével, nekem volt családi kötődésem. A nővérem balettózott, miatta kezdtem el én is, amikor hat éves lettem. Tizenkét éves voltam, amikor részt vettem a neves New York-i balettversenyen, a YAGP-n, ahol ösztöndíjat kaptam Hamburgból. Nem hezitáltam, azonnal Európába költöztem. A helyi iskolában és a balettintézetben én is úgy kezdtem a tanulmányaimat, hogy egy szót sem beszéltem németül. Nekem ez lett az első idegen nyelvem. Négy japán fiú járt az iskolába, de őszintén szólva az elején eléggé el voltunk veszve. Nagyon nehéz dolgunk volt tizenévesen egy ismeretlen kultúrában, ismeretlen nyelvi közegben. Idővel természetesen megszoktuk. Később újabb ösztöndíjat kaptam, és Berlinbe mentem tanulni, majd ismét részt vettem a YAGP-n, és az amszterdami Het Nationale Ballet (Holland Nemzeti Balett) junior együttese szerződést ajánlott nekem. Négy évet dolgoztam itt, majd egy sikeres felvétellel Budapestre jöttem a 2015/16-os évadra. Maradtam.

Másképp működik egy junior együttes?

M.R.: Igen, nagyon más! Ott azt éreztem, hogy minden nap versenyben vagyok. Hiába dolgoztam együtt jó hangulatban a kollégáimmal, hiába szövődtek közöttünk barátságok, voltaképpen riválisok voltunk egymás szemében, hiszen mindannyian a „nagy” együttesbe akartunk bekerülni. Nekem az ilyen típusú stressz nem tesz jót.

Stressz itt is van, talán ez elengedhetetlen része ennek a szakmának. A mérhető, nagy fizikai teljesítményt igénylő műfajokban, még ha művészetről is van szó, mindig van verseny, nem?

Don Juan – Morimoto Ryosuke | Fotó: Berecz Valter

ugyanúgy beszélük, ráadásul nagyszerű meseterem volt. A kollégiumban csak néhányan voltunk külföldiek, az én szobatársam is orosz volt – aki a mai napig az egyik legjobb barátom, és most Lausanne-ban dolgozik –, így a nyelvet is hamar elsajátítottam. Két év tanulás után felvételizni szerettem volna Európába,

M.R.: Egy „fő” társulat már másképp működik. Itt is mindenki a maximumot igyekszik kihozni magából, mégis hatalmas a különbség, mert tudunk beszélni egymással. Szót válthatok a balettmesteremmel, őszinte lehetek a kollégákkal, a balettigazgatóval. Rengeteg időt töltünk együtt, a mi csapatunkban van valami családiasság, közvetlenség.

Yuka még szinte egy másik együttesben kezdte tizenkét éve. Hogyan változott az MNB?

A.Y.: Két szempontból is nagy változások történtek: egyrészt a repertoár alakult át karakteresen az elmúlt években, másrészt a társulat működése, összetétele, habitusa. Amikor idejöttem, lenyűgözött az Operaház, a kultúraszerező közönség, Budapest. Ugyanakkor senki sem beszélt igazán angolul, nem volt egyszerű kommunikálni a balett-teremben sem. Ma ez egészen más, szinte mindenki ismer idegen nyelveket, bár velem természetesen magyarul beszélnek, hiszen az elmúlt években megtanultam. A repertoárban pedig nagy örömmel megjelentek a modern darabok is, úgyhogy sokféle műfajban, többféle módon próbálhatom ki magam.

M.R.: Én kifejezetten a repertoár miatt szerettem volna Budapestre jönni. Nagyon kevés együttes van, ahol ennyi klasszikus darabot lehet táncolni úgy, hogy mellette nagyon izgalmas modernekbe is bele lehet kóstolni.

Melyik áll közelebb önökhöz?

A.Y.: Mindketten nagyon erős klasszikus alapokkal rendelkezünk. Én tulajdonképpen a pályám első percétől Magyarországon dolgozom, rengeteg darabban táncoltam. Számomra Kylián *Petite Mort* című darabjának betanulása jelentett áttörést. Az volt az első modern darab, amivel dolgoztam, és egy nagyszerű betanító balettmester érkezett Hollandiából. Azt mondta, hogy „legyél önmagad és ne félj,

mert a színpadon minden észrevehető. Az is látszik, ha őszinte vagy, az is, ha félsz, az is, ha boldog vagy. Nem tudod elrejtetni”. Azt hiszem, ez a folyamat segített megtalálni önmagamban az emberit, az őszinte érzésekhez vezető utat. Gyógyító volt. Ugyanakkor nagyon szeretem az *Anyegin*t is például. A zene és a mozgás tökéletes összhangját keresem és élvezem igazán a színpadon.

M.R.: Mindkettő egyaránt fontos, de, ha az a kérdés, hogy mi a szerepálmom, akkor inkább klasszikusok jutnak eszembe.

Például?

M.R.: Az *Anyegin*ben Lenszkij, illetve *A hatytyúk tavának* harmadik felvonásában a „pas de six”-ben a szólószerep.

Milyen stratégiáik voltak az elmúlt év elviselésére? A jóra gondoltak, vagy a túlélésre?

A.Y.: Ez egy nagyon nehéz időszak volt, és a megoldás végül a fókusz áthelyezése lett. Amikor dolgozom, akkor minden motivál, az is, ami dicséret, de az is, ami pillanatnyilag rosszulesik. Most viszont nagyon sokszor jutott eszembe, hogy minek is csinálom, minek dolgozom. Először a kulturális intézményeket zárták be, a mozikat, a színházakat, mintha ránk nem lenne szükség. Meg kellett küzdenem azzal, hogy úgy éreztem, nem vagyok hasznos, fontos a társadalom számára. Most nagyon remélem, a nyitás után újra tele lesznek a nézőterek!

M.R.: Szerencse a szerencsétlenségben, hogy mi dolgozhattunk, voltak premerek, volt feladatunk. Nagyon sok balettegyüttes egyszerűen leállt, és a táncosok semmilyen célt nem tudtak maguknak kitűzni.

Mi a következő évad nagy álma?

A.Y.: Együtt a színpadon lenni újra. Ez a legnagyobb vágyam. ○

ORIGO KULTÚRA

KIKAPCSOLÓDÁSRA AJÁNLJUK

Zenével a járvánnyal szemben

Szerző: Pallós Tamás

Énekkari művész, címzetes magánénekes, megbízott korrepetitor, zeneszerző. A meglepően sokoldalú Andrassy-Neuenstein Krisztina a Gesamtkunstwerk jegyében igyekezett a lehető legtöbbet kihozni a pandémia időszakából, ami igen rövidre vágta az alighogy elkezdődött tematikus évadot, a Francia Múzsza Szezonját. Nemcsak a *Tercett-Trió-Trois* sorozatban tűnt fel sűrűn, *a komponálásban is egyre jobban elmerült.*

Jól sejtem, hogy művészcsaládból származik?

A nagypapám kitűnően zongorázott, édesapám operaénekes volt Pécsen és Párizsban is, az anyukám amatőr énekesként több helyen szerepelt, így mondhatom, hogy zenészcsaládban születtem. Férjem, Andrassy-Neuenstein Frigyes – mint címzetes magánénekes – sok évig volt az Opera tagja. Most pedig zeneszerzőként is partnerek vagyunk. 2007 óta együtt komponálunk, főleg verseket zenésítünk meg. '56-hoz kapcsolódva, 2012-ben operaházi ősbemutatóként mutatták be a *Sír a téli éjszaka* című daljátékot, amelyet férjem Szabó László Dezső költeményeinek felhasználásával írt, a zenéjét pedig együtt komponáltuk. A járvány ideje alatt született egy új darabunk Trianonra emlékezve. A *Nemzetünkért zeng a harang – Trianonról mesél* ugyancsak versekből merít.

Az *Alfától Operáig* netes sorozatban elcsiptem egy mondatát: 2001 óta tagja

az Opera kórusának. Ezek szerint idén jubilál. Nem mellékesen betanító zongorakísérő is. Hogyan alakult ez a többes szerepköre?

Pontosan húsz éve, május 5-én, a *Tosca* külső karában léptem először színpadra, a következő évad elején, ősszel pedig a *Don Carlos* felújításában. Annak idején a Magyar Rádió Gyermekkarában énekeltem, aztán a Bartók Konziban zeneszerzés és szolfézs-zeneelmélet szakra jártam, majd a Zeneakadémián karvezetőként és korrepetitorként végeztem. Ezek után kötöttem ki az Operában, mint énekkari művész, de hamar megtaláltak egyéb feladatok is. Az egyik korrepetitor beteg lett, én helyettesíthettem. Azóta megmaradt e két irány, és mindkettőt nagyon szeretem. A kóruspróbákon, a betanításnál gyakran ülök a billentyűknél. Én vagyok az egyetlen, aki zongorázik, aztán együtt énekel a többiekkel a színpadon; ami azért is előnyös, mert belülről tudom segíteni a közös munkát a kezdetektől az előadásig.

Fotó: Kummer János

Csak villanások erejéig, mik voltak az elmúlt két évtized lemeghatározóbb élményei, legnagyobb feladatai?

Rengeteg ilyen volt. Közel áll hozzám Verdi *Requiemje*, gyerekkorom óta nagyon szerettem. Egy amatőr kórus tagjaként édesanyám is sokszor énekelt, én pedig csodálva hallgattam. Az Opera együtteseivel minden évben előadtuk halottak napja környékén, később zongorázva részt vettem a betanításában is. A *Requiem* a közreműködőknek is óriási élmény. Verdi eleve nagy kedvencem, és azt hiszem, passzol a hangkarakteremhez. Wagnertől a *nürnbergi mesterdalnokok*ban az inasok csapatának vezetését bízták rám. Sok benne a nehéz belépés és az inasoknak külön kis szólófeladatai vannak. A *Mefistofele*, Boito operájának prologusa és záróképe ugyancsak emlékezetes marad, a kar a központi díszlet-elemre, egy nagy kettős spirálra felkapaszkodva énekelt azokat a fantasztikus, áradó, óriási kórustételeket. Az egyik legnagyobb kihívást Ligeti György *Le grand macabre*-jének koncertelőadása jelentette. Még nem karigazgatóként, de már Csiki Gábor felügyelte a darabot, és azt találta ki, hogy annál a komplikált résznél, ahol a zenekarral szemben különböző tempóban, különböző metrumban énekel a kórus, a színpadról én vezényeljem a kart, ezzel is segítve a karmester munkáját. Számomra persze nyilván a leginkább szívet melengető a *Sír a téli éjszaka* betanítása volt, különösen a darab 2016-os felújításakor, ahol egy új jelenet, nagyobb zenekar és kórus is került az előadásba. Saját művet visszahallani másoktól semmihez sem hasonlítható élmény.

Az OperaLive online sorozatán belül a Tercett-Trió-Trois gyakori közreműködője volt. Ez azért más zenei világ.

Az volt a cél, hogy kevesebb közreműködéssel, de a vírushelyzet közepette is tudjunk valamiféle online kulturális élményt nyújtani

○ Andrásy-Neuenstein Krisztina férjével, Andrásy-Neuenstein Frigyessel otthonukban
Fotó: Kummer János

az érdeklődőknek. Karigazgatókon, Csiki Gáboron keresztül történt a felkérés, ő állította össze a műsorokat is. Szirtes Katalin zongorakísérő-karnagy kollégánommal szinte felváltva koncerteztünk, a betanításban és a próbákban is részt vettünk, illetve volt, hogy négykezeseztünk is. Nehéz vállalkozás ez a főigazgatónk, Ókovács Szilveszter által „szalonzenének” titulált műfaj, mert hangszeres kamarazene sok van, ahogy a dalirodalom is óriási, de a kórus szempontjából igen ritka, amikor több énekművész áll össze kamarázni. Nem könnyű feladat a színes, változatos programok kialakítása, de Gábor nagyon érdekes műveket talált. Számos új szerzőt és darabot ismerhettünk meg.

Hozott felfedezéseket, új kedvenceket a Tercett-Trió-Trois?

Mivel szegről-végről magam is zeneszerző volnék, a legnagyobb felfedezés számomra Liza Lehmann, a 19-20. század fordulóján élt brit énekesnő-zeneszerző volt, akitől egy kvartettet adtunk elő. Érdekes volt még ősszel a *Beatles60!* keretében Beischer-Matyó

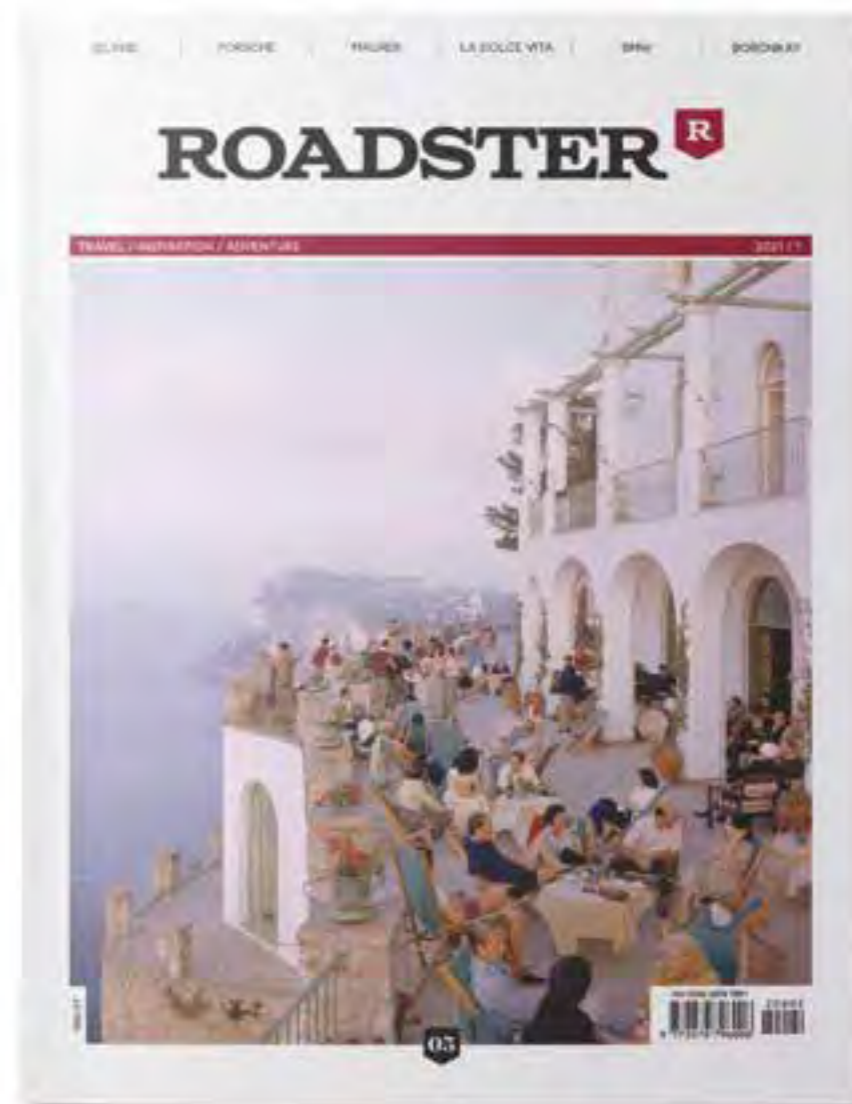
Tamás férfiszexettetre írt karciklusa. De francia évad lévén a francia klasszikusok, Fauré, Delibes, Massenet kevésbé ismert szerzeményei is sok szépséget nyújtottak.

Ahogy elnézem, mennyi mindent vállalt ebben a furcsa, csonka szezonban, nem tartott olyan sokáig a kényszerpihenő. Végül is mit adott ez az időszak otthon és a hivatásában?

Tavaly tavasszal, a járvány első hullámában sokat voltunk otthon. A színházi világból kicsit kiszakadva többet jártunk ki a természetbe, sokat bicikliztünk, a házzal foglalkoztunk, a ruhák rendezésével ugyanúgy, mint a spájz kipakolásával. Egyszerűen és prózai módon azért, mert idő nyílt olyasmikre, amikre addig nem vagy alig. De persze így sem maradtunk zene nélkül. Másfél-két hónap elteltével a férjemmel elkezdtük írni az említett művet Trianonról, amelynek a zenekari részét én hangszereltem. Mióta pedig ősszel elindult az online koncertsorozat, szinte többet voltam bent a munkahelyemen, főleg az Eiffel Műhelyházban, mint egyébként. Tulajdonképpen még élveztem is ezt a helyzetet, mert egy másfajta időbeosztást és rutint hozott számomra. ○

Rovatunkban arra kérjük az interjúalanyt, hogy szólítsa meg egy másik tár vagy hangfaj művészt egy kérdéssel, ami régóta foglalkoztatja, de még sohasem volt alkalma feltenni. Előző számunkban Leblanc Gergely erre volt kíváncsi: „Figyelve az OperaLive közvetítéseit, ezen belül a Tercett-Trió sorozatát, feltűnt, hogy Andrásy-Neuenstein Krisztina oszlopos tagja a műsornak. Az énekkari művészként és betanító zongorakísérőként is dolgozó Krisztinától azt szeretném megtudni, született-e új célja vagy elhatározása a pandémia alatt?” Íme a válasz: „A Trianon-mű írása új kihívásokat hozott, ugyanis zenekari tételeket hangszereltem. Jóllehet már eddig is foglalkoztam hangszereléssel, de most igény támadt bennem arra vonatkozóan, hogy ezt mindjobban kiteljesítsem. Az ember igyekszik szakmaként elsajátítani, de ezt nem lehet igazán iskolában megtanulni, itt csak a gyakorlat segít. Ez jelenti most számomra az új távlatot, amit végül is részben a koronavírus miatti visszavonulásnak köszönhetek.” Andrásy-Neuenstein Krisztina kérdése pedig ez: „Radina Dace balettimestertől, a Magyar Nemzeti Balettintézet művészeti vezetőjétől szeretném megkérdezni, hogyan érintette őt a kényszerűség, az online térbe való átfordulás? Növendékeinek sikerét, előadásaik hatását meg tudja élni valamiképpen, illetve oktatóként miként viszonyul az online történet tanításhoz?”

R
MEGJELENT AZ ÚJ
ROADSTER MAGAZIN!

KERESD A LIBRIBEN, A JOBB ÚJSÁGÁRUSOKNÁL
ÉS A BORTÁRSASÁG ÜZLETEIBEN!

WWW.ROADSTER.HU

Újranyit az Opera

Szerző: Oláh András

Az évadkampányról

A részben a járványhelyzet szülte Újranyitó Évad kampánya tekintettel a körülményekre a „nyitás” fogalmából merít ihletet. A bérletváltást meghirdető „ajtónyitás” grafikai koncepciója mellett egy háromrészes fotósorozat is készült Ókovács Szilveszter főigazgató, a Máta és Végh Kreatív Műhely, valamint Emmer László fotóművész elmaradhatatlan közreműködésével. A Sebes Viktória főszereplésével az Eiffel Műhelyház közönségforgalmi tereiben készített sorozatban a járványból felépülő, „újranyíló élet”, a sakkbeli nyitással szimbolizált „újranyíló játék” és a nyitott évadkalendáriummal a kézben az intellektuális tartalmak iránti igényt jelképező, „újranyíló élmény” jelenik meg.

Az 2021/2022-es Újranyitó Évad arca, Sebes Viktória mondhatni, az anyatejjel szívta magába az Opera iránti szeretetet. Nagypapja, Turpinszky Béla az intézmény jeles Wagner-tenorja volt, édesanyja, Turpinszky Ágnes több évtizede énekkari szopránként járul hozzá az operaházi produkciónak sikeréhez, míg férje, Olcsvári Árpád szintén az énekkarban, a basszus szólamában erősíti az együttes hangzását.

Nem meglepő ezek után, hogy Viktória fél életét az Operában töltötte: kislánként a folyosókon bújócskázott, nagylánként pedig mint segédzenész lett a társulat tagja. Először hét éve, az *Aidában* lépett színpadra, de volt Izidóra a *Bánk bán*ban és Aremberg grófné a *Don Carlos*ban is. Mindemellett magán úton énekleni is tanul, mert ilyen élmények birtokában el sem tudná képzelni az életét komolyzene nélkül.

Fotó: Emmer László

A 2021/22-es évad több szempontból is a nyitás jegyében telik. Az eredményes járványügyi védekezésben bízva szeptembertől **ismét várja közönségét** az Erkel Színház, hivatalosan is megnyílik a már ugyancsak látogatható Eiffel Műhelyház, márciusban pedig az elhúzódó felújítás után **végre az Operaház is kitarja kapuit. Az idei évadhirdetés ugyanakkor több újdonságot is hozott a korábbiakhoz képest.**

A Covid-19-járvány mindannyiunk életében komoly kihívásokat okozott, nem volt ez másképp a színházak esetében sem. Az elmúlt csaknem másfél év során az Opera repertoár-előadásai szinte kivétel nélkül elmaradtak, a premerek többsége csak internetes közvetítés formájában volt elérhető, míg a kevés, élőben is megtartott előadások nagyrésze is kijátszatlan sorozat maradt. Az Opera ezért az *Újra nyitás* elnevezésű, következő évadának első felét részben elmaradt bemutatói

pótlásának szenteli, olyan előadásokkal, mint Offenbach *Hoffmann meséi* című alkotása, Philip Glass *Veszedelmes éden (Les Enfants Terribles)* című balettoperája vagy Wayne McGregor régóta várt *Chroma* című koreográfiája, míg új premierként többek közt a nyáron a Margitszigeten bemutatott *Carmen* szerepel a kínálatban.

Immár repertoár-előadásokként térnek vissza az elmúlt évad premierjei is, köztük az *István, a király* operaváltozata, *A Mester és Margarita* operamusical, Richard Strauss *Saloméja*, illetve a Bella Máté által áthangszerelt *Poppea megkoronázása* című Monteverdi-darab, vagy Vajda János legújabb alkotása, *A képzelt*

beteg, avagy öfelsége komédiása, míg a Magyar Nemzeti Balett a *Párizs lángja*-it tüzi újra műsorára. Természetesen az olyan elmaradhatatlan kedvencek, mint *A diótörő* és a *Bohémélet* karácsonyi sorozatai, valamint *A denevér* szilveszteri előadása, amelyekhez most már Händel *Messias* című oratóriuma is csatlakozott mozart-i átiratban, idén is hozzájárulnak majd az ünnepi hangulat megteremtéséhez, ezen felül pedig a szokásos zenekari koncertek, gálaestek, valamint gyermek- és ifjúsági programok is visszatérnek a kínálatba.

Az elmúlt évek járványügyi tapasztalatai ugyanakkor óvatosságra is intik az Opera munkatársait, ezért a következő évre még nem kínálja fel korábbi bérletkonstrukcióit, hűséges és elkötelezett közönsége, valamint érdeklődő, új nézői bizalmát azonban a továbbiakban is különleges konstrukcióval igyekszik kiszolgálni az intézmény. Ennek megfelelően felmenő rendszerben két különböző előadásra szóló jegy vásárlása esetén 10%-os, három különböző előadásra szóló jegy vásárlásánál 20%-os kedvezményt kapnak jegyvásárlóink a saját szervezésű nagyszínpadi előadásainkra, így felmenő rendszerben 6 előadásra szóló jegy esetén már féláron válthatják meg jegyeiket az Opera produkcóiára a nyár végéig. Jegyváltáskor a korábban kiadott ajándékutalványok és az elmaradt programok után biztosított szabadfelhasználású jegyek mind érvényesíthetők. Azoknak, akik az Operaházba készülnek, a jegyváltásra még néhány hónapot várniuk kell, mivel a 2022-es meghirdetett előadások jegyértékesítése várhatóan az év utolsó hónapjaiban kezdődik meg. Érdemes odafigyelni, hogy a korábban elmaradt előadások után kiadott szabadfelhasználású jegyek beváltásának határideje 2021. december 31-ig lejár. Ez azonban azt is jelenti, hogy aki ősszel nem talált még kedvére való produkciót, lesz még arra ideje, hogy szabadfelhasználású jegyével az év második felének kínálatából szemezgesse. ○

Fotó: Emmer László

Hógömb a tengerentúlra

Szerző: Szabó Z. Levente

Hamarosan bővül azoknak az online szolgáltatásoknak a köre, ami az operák és balettek, valamint a Magyar Állami Operaház kedvelői számára elérhetővé válik, ugyanis *webshoppal gazdagodik az intézmény*. Néhányan talán legyintenek, mondván, várható volt, de ennél jóval fontosabb, hogy valóban nagyon sokan számítanak erre az új lehetőségre.

Egész évben folyamatosan, de az ajándékok beszerzésének szokásos csúcspontjában, karácsonykor különösen sokan keresték az Operát vagy az OperaShopt azokat, akik korábban már megismerték, megszerették az Operaházban, illetve az Erkel Színházban működő üzleteket. Mikos Éva értékesítési osztályvezetőtől megtudtuk, hogy a vásárlók a kényszerű bezártság ellenére sem feledtek meg az intézményről, sőt ebben az időszakban rendkívül megnőtt az igény minden online szolgáltatásra. Ez természetesen felgyorsította azt a folyamatot, ami valójában már régen elindult – pontosabban hosszú ideje megfogant a terv, hogy online árusításra is szükség lenne.

Most eljött a pillanat, amikor minden körülmény adott volt, hogy erre a feladatra

koncentráljanak. A már meglévő raktár- és árukészlet készen állt arra, hogy egy új fórumon is elindulhasson az értékesítés, és így még több zenekedvelőhöz eljuthassanak az OperaShop termékei. A mindenki által küzdelmesen viselt zárás egyik pozitívuma volt, hogy lehetővé tette, hogy az üzletek árukészleteit online felületre alkalmas formában lefotózzák. Sokan nem is tudják, mekkora kihívás ez, de az Opera rajongói joggal várják el, hogy a webshop is professzionális megjelenésű, magas színvonalú szolgáltatást, és persze képi világot nyújtson. Ez belülről fakadó igény volt azok között is, akiknek a megbízást teljesíteniük kellett.

Igaz, a közönséget a nivós arculaton túl a szolgáltatások gazdagsága is érdekli. Mint Mikos Éva említette, a biztonságos és gyors

szállítás ugyanolyan fontos szempont a webshop kialakításában és működtetésében, mint a minél szélesebb választék. Ahogy az ma már magától értetődő, nem csupán az ország területén, hanem határainkon túl is hozzáférhetővé válnak a termékek, hiszen az igény erre eddig is megvolt. Mindez azonban továbbra sem zárja ki a személyes átvétel lehetőségét. A tervek szerint az OperaShop mindhárom játszóhelyszínen, vagyis majd az Andrassy úton, az Erkel Színházban és az Eiffel Műhelyházban is várja a vásárlókat. Az értékesítési osztályvezető kiemelte, a webshopnak lesz elérhetősége az intézmény honlapjáról, de rendelkezik majd saját webmotorral, és önálló felülettel is.

Végezetül lássunk ízelítőt a legfontosabb területről, a kínálatból. A már megszokott és keresett termékek köre változatlanul bőséges. Az Opera folyamatosan bővülő saját kiadványai, illetve az intézményhez kapcsolódó és nagy népszerűségnek örvendő könyvek, CD-k, DVD-k továbbra is megtalálhatók lesznek. Ezen kívül ékszerek, zenedobozok, látcsövek, kulcstartók, díszek és egyéb ajándéktárgyak, táskák, pólók, pulóverek, papír- és írószerek, bögrék és más porcelán tárgyak, konyhai kiegészítők, játékok és rengeteg más operához, baletthez kapcsolódó árucikk szerepel a választékban. Ezek között az ajándéktárgyak között megtalálható minden, ami *A diótörő*höz kapcsolódik, a már említettek mellett karácsonyfadíszek, fából készült festett bábuk és a közkedvelt hógömbök is, melyekre mindig is nagy volt a kereslet.

Ne feledkezzünk el az igen kedvelt plakátokról sem, amelyek az intézmény saját archívumából kerülnek ki. A technikai lehetőségek egyik hozadéka, hogy ezek a képek, poszterek szüntelenül bővülnek a legfrissebb anyagokkal, illetve a rendeléseknél lehetőség van egyedi kéréseket is figyelembe venni, például speciális méretet előállítani. Mikos Éva arra is felhívta a figyelmet, hogy az igényekről folyamatosan tájékozódni, és ehhez menet közben tudni és foglalkozni is alkalmazkodni. A várt webshop indulásáról az Opera minden saját felületén tájékoztatni fogja az érdeklődőket. ○

○ Fotó: Berecz Valter, Nagy Attila, Rákossy Péter

„Most van itt a lehetőség, hogy felzárkózzunk”

Szerző: Ur Máté

2018 óta látja el Popa Gergely a zenekari igazgatói feladatokat az Operában. Legutóbb a kinevezése után néhány hónappal kérdeztük, most pedig az aktuális *zenekari fejlesztések* és a Ház megsokasodott játszóhelyeinek kiszolgálása mellett az elmúlt közel három év eredményeiről beszélgettünk.

2018 második felében vette át a zenekari igazgatói posztot. Melyek azok a projektek, amelyekre sikerként tekint vissza?

Más a felelősségem egy jó előadás vagy egy zenekaribértábla-korrekció esetében, de alapvetően minden, az elmúlt közel három évben megvalósult projektre sikerként tekintek, különösen, ha azt most kell megtennem. Néhány év alatt sok minden változott a zenekar működésében és működtetésében. Csak a teljesség igénye nélkül: a szólamok nagy részét már a zenekari iroda osztja be, az eszközbeszerzéseket folyamatos igényfelmérés előzi meg, a korábban a zenekari iroda adminisztrációjára jellemző esetlegesség ma már a múlté, az intézményen belül pedig minden területtel élő és folyamatos a kommunikáció. Az együttes működése olajozottabb, a tagság hamarabb kapja meg a szükséges információkat, és valószínűleg minden területen sikerült érezhetően javítani a körülményeket.

Jelenleg is tart az a folyamat, amely a hangszerkészlet megújítását célozza. Mekkora adósságot törleszt ezzel az Opera?

Meggyőződésem, hogy minden elődöm kihasználta azokat a lehetőségeket, amik az ő idejükben rendelkezésre álltak. Ami változott, az a különféle igények összehangolása és a még nagyobb törekvés a pénzeszközök lehető leghatékonyabb felhasználására. A zenekari hangszerpark egy ilyen méretű együttesnél folyamatos megújításra szorul, ha egyszer el is érjük az ideális állapotot, és tényleg minden szükséges eszközt beszereztünk, már kezdetjük is megújítani a fúvós hangszereket, hiszen ezek a legkevésbé örökéletűek.

Milyen szempontokat érdemes mérlegelni egy ilyen hosszabb távon megvalósítható beszerzési projekt kapcsán?

Fotó: Berecz Váler

Fotó: Berecz Váler

Ha mindent figyelembe veszünk, még akkor is borítékolható, hogy nem lesz mindenki boldog. Tudjuk, mire van szükségünk, de a pénz sosem elég. Ezen felül a hangszerek és tartozékaik elérhetősége széles skálán mozog. A beszerezhetőség és a megfelelőség a két tengely ebben a koordináta rendszerben.

Legutóbb az ütőhangszeres-park tudott megújulni és bővülni. Milyen olyan opera-specifikus hangszerek kerültek most a Zenekar birtokába, amit korábban egy-egy szerzői szándék kompromisszumos érvényesülésével lehetett csak megoldani?

Nem csak opera-specifikus hangszerekből szenvedtünk hiányt, de természetesen a Turandot-gongsor, vagy a Janicsárdob és -cín mindig az első lesz ezen a listán. Ez a beszerzés egy sok évtizedes hiánypótlás első nagy lépése volt. Nem tudom, hogy történelmileg miért alakult így, de talán az ütős kollégák legendás kreativitása is okozhatta a kialakult helyzet elfogadottságát. Ha a vezetőség azt látja, hogy nem távozott a közönség az otthon barkácsolt triangulum használatát követően, és nem menekült fejvesztve a „mindig hamis” csőharang-megoldás megszólaltatásakor, akkor gondolhatta, hogy jó lesz ez így, vegyünk inkább színes lámpákat hangszerek helyett. Persze ha onnan közelítünk, hogy a *Turandot* még sosem hangozhatott el úgy Magyarországon, ahogy azt Puccini elképzelte, akkor már más szinten vizsgálhatjuk a döntéshozók

felelősségét. A lényeg, hogy most olyan időköt élünk, amikor végre van lehetőség felzárkózni.

Mennyire éri meg olyan hangszereket beszerezni, melyek adott esetben csak egy-két alkalommal kerülnek elő egy évad során?

Mérlegelni kell, hogy az adott hangszer mennyire elérhető akkor, amikor szükség van rá. Ha hozzáférhető, akkor nem éri meg a beszerzés, bérelni kell. Talán ebből a megfontolásból kölcsönöz mindenki tőlünk Wagner-tubákat, Aida-trombitákat vagy taxidudát.

Mennyire volt a beszerzésnél szempont, hogy a nehezen és költségesen mozgatható hangszerek az Opera egyszerre több játszóhelyén is rendelkezésre álljanak?

Ez az egyik fő érv és szempont egyben. Ha három vagy több együttes dolgozik párhuzamosan, akkor mindegyik helyszínen szükségünk van arra az alap hangszerparkra, ami ezt a munkát lehetővé teszi. Törekednünk kell rá, hogy minél kevesebbet mozgassuk a hangszereket, mert az élettartamot nagyban csökkentheti még a legszakosabb szállítás is. Ha nem játszának több helyen egyszerre, akkor a mostani beszerzés nem az első, hanem az utolsó lépés lett volna ezen a területen.

Milyen hangszergyártókkal működtek együtt, és mennyire érvényesültek a művészek egyéni elvárásai?

A beszerzés lényege pont a megfelelőség és a tökéletes megoldás keresése. Az igényfelmérés az én feladatomban, a specifikus hangszerek kiválasztása a felhasználó,

HANGSZERTÁR

tehát a zenekari tag hatásköre és feladata. Természetesen vásárolhatnánk hangszereket a megfelelés vizsgálatánál, de nem éri meg. Ezeket a megvétel után évtizedekig kellene raktározni, hiszen játszani nem fog rajtuk senki.

Ki tudna emelni olyan, kifejezetten értékes és egyedi hangszereket, amelyek frissen kerültek az Opera Zenekarhoz?

Nem szeretném megkerülni a kérdést, de fontos tudni, hogy a hangszer értékét nem csak pénzben mérjük. Szigorúan a felhasználás szempontjából nézve csekély értékkel rendelkezik a nagyon drága, de nem használható instrumentum. Ami az elmúlt három évet illeti a 2019-ben vásárolt Nemessányi-hegedű biztosan listavezető, hiszen egy olyan ritkaságról beszélünk, ami egészen a keletkezéséig

követhető dokumentációval rendelkezik, de számomra a Matt Nolan-féle egyedi triangulum ugyanez a kategória.

Milyen további újítások várhatóak a jövőben?

Az Operaház nyitására készülünk és ez minden területen fejlesztést jelent. Nagyon szeretném, hogy a kulisszák mögött is minden olyan szép és funkcionális legyen, mint az épület egészében. A jó szék, a jó pult és a megfelelő világítás alapvető kell, hogy legyen. Ezek hiányát még egy kiváló hangszer sem tudja feledtetni. Minden a játszóhelyhez kötött, tehát lehetőség szerint a nem mozgatott hangszer beszerzése közel van a megvalósuláshoz. Új timpaniszett, új hárfák, új zongorák, nagyon hosszú a lista, de természetesen nem eléggé.

Korábban úgy fogalmazott, hogy szerencsés az a menedzser, akinek lehetősége van működtetni azt, amit korábban a saját elképzelése mentén létrehozott. Jelen pillanatban még a létrehozás, vagy inkább már a működtetés jellemző a munkájára?

Ami a kinevezésem hosszát illeti, félidőben vagyok. Ennek megfelelően vannak már rendszerek, amiket már „csak” működtetni kell, és vannak újabbak, amiket létrehozunk, vagy létre fogunk hozni. Ebben a „köztes” állapotban most szerencsésnek érzem magam. ○

A TE ÉLETED a te regényed

MINDEN SORS REGÉNYBE ILLÓ,
ÍRD MEG TE IS A SAJÁTOD!

7 000 Ft feletti vásárlás esetén a tiéd lehet *Gárdonyi Géza* könyvének díszkiadása.

9 000 Ft felett** a regény mellé egy különleges, *könyvkötésű naplót* is választhatsz, ami csak a te történetedre vár!

Keresd limitált kiadásainkat 2021. június 7-től a készlet erejéig. Részletes tájékoztatás:

libri.hu/gardonyi

Libri
Könyvesboltok

Nyári színházi dresszkód: van vagy nincs?

Szerző: Ménes Márta

Mire kell odafigyelnünk egy szabadtéri rendezvényen öltözködés tekintetében? Tiltólistán van-e a szandál vagy a papucs? A nyári hőségben se jöhet szóba a rövid ujjú ing? És lehetünk *bátrabbak a színválasztást illetően?* Schiffer Miklós stíluszakértő válaszol.

Van-e valamilyen szabályrendszer a nyári rendezvényekre vonatkozóan öltözködés terén?

Nálunk olyannyira nincsenek szabályrendszerek, hogy ezt a témát egy mondattal el tudnánk intézni... Sokat emlegettük a kőszínházakkal kapcsolatban is, hogy szinte könyörögni kell az embereknek, hogy ne melegítőben menjenek el egy-egy estre. Nos, ez nyáron hatványozottan így van. Tavaly augusztusban részt vettem az Eiffel Műhelyházban rendezett *Parkfoglaló* gálán. Megfigyelhető volt, hogy a közönség egy része – főként az idősebb korosztály – ezt egy színházi eseménynek fogta fel, a többség azonban úgy érezte, szabadtéri produkció lévén kötetlenebb lehet az öltözködésük.

Mire kell odafigyelnünk egy szabadtéri programnál?

A legfontosabb, hogy felkészüljünk a hűvösre. Amikor elkezdődik a műsor, általában nem olyan hőfok van, mint amikor befejeződik. Ezért érdemes rétegesen öltözködni, hogy amit az elején leveszünk, azt a végén vissza tudjuk venni.

Ruhahossz tekintetében van valamilyen ajánlás?

Érdemes elkerülni a mini pamutruhát, a strandpapucsot, a bermudát, a trikót. Legalábbis így gondoljuk mi, de egy-két eseménytől (főleg társasági eseményre gondolok) eltekintve, nem láttam még példát arra, hogy nyári rendezvényen lett volna dresszkód. Az egyik ilyen üdítő kivétel a fűredi Anna-bál. Ott mindenki érzi, hogy a nőknél a hosszú ruha, a férfiaknál a szmoking az elvárt. Hosszú évek tapasztalata alapján mondom – én vagyok a zsűri elnöke –, az

© Parkfoglaló, Jonas Kaufmann | Foto: Nagy Anikó

öltözködéssel az Anna-bálon nem szokott baj lenni. A legjellemzőbb mégis az, hogy a szabadtéri programokat egy nagyon „softy”, „casual” ügynek gondolják. Teljesen mindegy, hogy milyen sztár énekel a színpadon, vagy milyen művészek lépnek fel egy adott színdarabban.

A férfiaknál a legforróbb évszakokban is csak a hosszú ujjú ing jöhet szóba?

Igen, nekem ez az egyik vesszőparipám. A hosszú ujjú inget felgyűrhetjük, de rövid ujjú inget városi, illetve alkalmi helyzetekben nem viselünk. Szabadidőnkben, nyaralás alkalmával természetesen más a helyzet. Sok, kifejezetten rövid ujjas ingtípus ismert, de ezek mind szabadidős darabok. Ilyen az úgynevezett Hawaii-mintás ing is, amely most egyébként is divat, de ez nem városi megjelenést jelent.

Szandált vagy papucsot akkor se vegyünk fel egy nyári eseményre, ha negyven fok van?

Picit finomítsunk. Lehet szandált és papucsot is viselni, hiszen ezeknek a lábbeliknek ma már az utcai öltözködésben is egyre inkább helyük van. A férfiaknál a szandál – amit évtizedeken át halálra cikiztünk – most trend, és a papucs is akár. Természetesen nem egy uszodai gumipapucsra gondolok, hanem mondjuk egy dizájner bőrpapucsra. Visszatérve az Opera említett rendezvényére, a Parkfoglalóra – ahol Jonas Kaufmann világhírű tenor volt a sztárvendég –, meg tudtam számolni, hány férfin volt zakó, pedig ennek is van könnyű, nyári verziója.

Talán azért is lehetett így, mert a nézők még nem ismerik eléggé az Eiffel Műhelyházat, így nincs határozott

elképzelésük, milyen vonalat érdemes képviselni öltözködésben.

Mi sem tudtuk, ettől függetlenül a kedvesemen kosztüm volt, rajtam pedig egy nyári öltöny. De Magyarországon nincs ennek tradíciója. Amikor régebben nyári operafesztiválokat rendeztek a Várban, lehetett érezni, hogy az öltözködésnek ott van egyfajta kódrendszere. Persze lehet, hogy ezt is csak belemagarázom – így utólag.

○ Parkfoglaló Jonas Kaufmann | Fotó: Kummer János

Felmerül a kérdés – szintén a hőség vonatkozásában –, hogy harisnyát kell-e hordaniuk a hölgyeknek.

Nem, harisnyát nem kell viselni, nyáron különösen nem. Természetesen van, aki felveszi, mert így tanulta, vagy a kora miatt ezt tartja helyesnek. De ahogy a férfiaknak sem kell nyáron egy esti programon az öltönyhöz feltétlenül zoknit húzni, úgy a nőknek sem kell harisnyát. A „zokni nélkülségen” persze sokan felháborodnak. Egyfelől tehát nálunk nagyon konzervatív a gondolkodás, és olyan elemeket próbál még mindig képben tartani, amiket már rég nem kellene, másfelől viszont nagyon megengedő. Ez a kettősség a legzavaróbb. Megszólalnak valakit, ha tökéletes nyári öltönyben van, de zokni nélkül visel egy bőrcipőt, viszont azt az igénytelenül öltözöttet, akin van bokazokni – amiből lehet, hogy már a gumis is kijött –, őt nem. Ez a keveredés az én problémám, ami persze nem csak az öltözködésben, hanem a magyar társadalom minden gondolati frekvenciáján megfigyelhető.

Színek tekintetében megengedőbbek a nyári események? A napbarnított bőrnek például különösen jól állhat a fehér szín.

Természetesen a fehér egy általánosan jó szín nyáron, de akár télen is. Érdekes, hogy bizonyos színeket bizonyos évszakokhoz kötünk, pedig a színesség ma már teljesen megengedett, az év legmelegebb és a leghidegebb időszakában is. Már rég túlléptünk azon, hogy a színházban a közönségnek sötét színekben kell ülnie. Kivétel persze a férfiaknál a ceremóniális megjelenés, amikor szmokingban vagy frakkban vannak. Egyébként tradicionálisan a szmokingnak is nagyon sok verziója van. A '20-as, '30-as években is hordtak már sárga, lila vagy zöld „dinner jacket”-et a szmokingnadrághoz, az állandóan visszatérő ivory, elefántcsontszín, piszkos fehér, vagy krémszínű felső pedig a tipikus nyári „dinner jacket” kombináció. Az, hogy egy így öltözött férfit fekete, sárga, zöld, piros, vagy párdücmintás ruhát viselő nő kíséri, már a pár döntése. Visszatérve az Anna-bálra, ott azt látom, hogy a közönségnek, főleg az elsőbálozóknak kicsit becsípődött a menyasszonyruha-stílus. Egy bál ruhát nem fehér. Értem, hogy az első bálozó hangulathoz a világos ruha elvárása kapcsolódik, de szerintem ezen is érdemes lenne túllépni. Mindig nagyon jó benyomást kelt bennem, amikor a bálozók között színes ruhát látok. ○

Klasszikusok könnyedén

KLASSZIK
észtől gyűlöltél 92.1-hez
Reggeli

*Ébredjen kultúrára
 minden hétköznap
 7:00 - 10:00 között!*

www.klasszikradio.hu

○ A DigiTár első terveinek sajtóbemutatója, 2013 | Fotó: Tomas Opitz

A teljesség jegyében

Szerző: Karozag Márton

Amikor 2013 őszén elkezdtük tervezni az Opera digitális archívumát, Ókovács Szilveszter főigazgató úr rákérdezett: „Mégis mennyi idő múlva lesz teljes a DigiTár?” „Tíz év” – válaszoltam én, mire ő erősen felhúzta a szemöldökét. 2021. március 11-én – éppen egy évvel azután, hogy egy *Laurencia* előadást követően a vírushelyzet miatt bezárt az Erkel Színház – az utolsó streamelt előadás is rögzítésre került. Sokszáz munkaóra után *immáron teljes a DigiTár.*

tuk a számunkra legmegfelelőbb felépítést és kritériumrendszert. Féléves programozást követően, 2014 tavaszán kezdődött meg az adatfeldolgozás.

Jelenleg 1884. szeptember 27. és 2021. március 11. között minden operaházi, illetve Erkel színházi előadás rögzítésre került, beleértve a várszínházi, városi színházi produkciókat is. Ezenkívül az ingyenesen hozzáférhető rendszerben már 1952-ig megtalálható minden vendéjáték, gála és egyéb nagyszínpadi esemény operavizsgálót a Lenin-ünnepélyig, melynek frissítése, ellenőrzése folyamatosan zajlik. Ez azt jelenti, hogy 57 336 előadás, 6 987 művész, 8 855 szerep és több mint 4 500 fotó vált kutathatóvá. Ezzel a DigiTár az elmúlt hét év alatt ismereteink szerint a világ legkomplexebb opera-adatbázisává vált.

A száraz adathalmazt igyekeztünk kiegészítő információkkal színesíteni, hiszen az Opera múltján is nyomot hagyott a történelem: koronás fők vagy neves zeneszerzők

A 2000-es évek eleje óta a világ jelentős operaházai közül egyre több (New York, Bécs, San Francisco, Milánó, Buenos Aires, Prága) vállalkozik arra, hogy múltját digitálisan is elérhetővé, kutathatóvá tegye. Természetesen minden színház egyedi fejlesztésű programmal dolgozik, s az is teljesen intézményre szabott, milyen mélységben dolgozzák fel, illetve teszik publikussá múltjukat. Miután számos megoldást végignéztünk, kidolgoz-

○ A járvány előtti utolsó premier - Laurencia | Fotó: Nagy Attila

○ Az Operaház megnyitó előadásának színlapja, 1884 | Forrás: Opera Emlékgyűjteménye

éppúgy látogatták, mint a Tanácsköztársaságot, vagy az 1956-os forradalmat kiküldték. Miután speciális magyar operalexikon közel fél évszázada nem jelent meg nyomtatásban, ránk hárult a feladat, hogy művészeink életrajzi adatait minél hitelesebben tárjuk fel. Ebben hatalmas segítséget nyújtanak a korábban nem létezett internetes források. Egyéb színházi adatbázisokhoz képest a DigiTár fotóanyaga is bőséges, s amikor egy hagyaték bekerül az Operába, a kapott képanyag szintén digitális tartalommal alakul.

Ilyen mennyiségű adatnál a hibaszázalék sem alacsony,

az elmúlt évben számos nézői segítséget kaptunk. Ezeknek az információknak és kérdéseknek minden esetben utánajártunk, hiszen közös érdekünk, hogy a DigiTár a valóságot rögzítse. A kérdéseket, észrevételeket továbbra is várjuk a digitar@opera.hu címen.

Bár nagy megnyugvás, hogy az Opera több mint 135 éves történetének minden előadása feldolgozásra került, ennek ellenére nem pihenhetünk meg a babérjainkon. A tervek között szerepel, hogy a vízjelekkel ellátott képanyagnál lehetővé váljon a fotók kerezett kikérése is. Informatikus kollégák segítségével már tervezzük a DigiTár végleges, felhasználóbarát verzióját is, amely a 21. század technikai kihívásainak is eleget tesz. Reményeink szerint mire 2022 tavaszán a társulat visszafoglalja az Operaházat, a DigiTár is megújulva, kibővített keresőfunkciókkal várja az érdeklődőket. ○

Gondold meg, és egyél-igyál!

– 2. rész

Szerző: Mona Dániel

Az előző részben megígértük, hogy elmélyülünk a Magyar Állami Operaház művészeinek színpadi evős és ivós történeteiben. Nos, úgy elmélyültünk, olyan *jóízű emlékeket elevenítettünk fel*, hogy ők több cikkre elegendő gasztro-munícióval látták el a rovatot.

○ Così fan tutte | Fotó: Éder Vera

Szemezgetve az izgalmas, vicces, tanulságos és néhol kritikus történetekből, hamar feltűnik, hogy a színpadi, koreografált falatozások, étkezések, lakomák egyik legkedveltebb főszereplője a sültcsirke. A zenekari ároktól a pódiumig több művésznek is szárnyalt a memóriája, emlékeiből pedig akár tanulni is lehet. Balogh Mária énekkari művész a következőt elevenítette fel egy *Bánk bán*-előadás kapcsán: „A mulatozós jelenetben grillcsirke-darabok voltak a tálcákon, abból ettünk lát-

ványosan. Csakhogy a csontot nem volt hova tenni, ezért kénytelen voltam a számban tartogatni. Nagyon rossz ötlet volt, mert hamarosan következett az énekelni való, a »három a tánc, három a tánc, haj!«. Kényelmetlen helyzetbe kerültem, különösen a »haj!« kitarított hangjánál kellett vigyáznom, nehogy kilőjem az csontot a táncosok közé. Nagy megkönnyebbülés volt, amikor kimehettem a színpadról. A következő jelenetet már boldogan fújhattam csont nélkül.”

○ Bánk bán | Fotó: Nagy Attila

A Vidnyánszky Attila rendezte *Bánk bán* híres csirkéje – ahogy az Énekkar másik képviselője, Hamar Éva fogalmaz – „sajátos evolúción ment keresztül az idők és az előadások során.” A csodaszarvasból „elfogyasztott” mű-húsdarabok után a merániak csapata pusztá kézzel látványosan szétmarcangol egy valódi, egész, feldarabolatlan grillcsirkét. Pontosabban szétmarcangolt... Az „evolúció” következtében ugyanis a grillcsirke szép lassan átvándorolt a kórustól a státszteriáig, az énekkar művészei pedig a zsíros lakomáról

gazdag gyümölcs-tálra váltottak. S bár megvolt a hangulata a szaftos csirkeorgiának, Hamar Éva például sokkal jobban szereti a húsnál a gyümölcsöt, ezért örömmel várta a finom szőlőfürtöket. Így lettek vegánok a merániak.

Ha azt hinnénk, csak egy izig-vérig magyar

operában fordulhat elő grillcsirke, nagyot tévedünk. Szinetár Miklós *Così fan tutte*-rendezésének fináléjában ugyancsak „isteni finom sültcsirke volt, amire sokan pályáztak” – emlékszik vissza Megyesi Schwartz Lúcia. Még a tapsrend alatt is folyt a falatozás, de a jószívű énekesek nem feledkeztek meg a zeneszerekről sem: minden alkalommal leadtak egy csirkecombot a zenekari árokba. De az élet igazságtalan, és erre ezúttal egy oboista fájdalmas emlékei világítanak rá: „Mi csak epekedve néztük, ahogy mindig a fagottszólam kapja meg a combot, mert ők voltak legközelebb a sügölyukhoz...”

Az Opera történetében legutóbb novemberben lépett színpadra grillcsirke, amikor XIV. Lajos enivaló partnere volt *A képzelt beteg, avagy öfelsége komédiája* című Vajda János-operában. Az eredetileg kiírt Ókovács Szilveszter épp egy másik koronával volt elfoglalva, így a király szerepébe Rónai Csaba ugrott be. A csirkeevés rendben is ment, a szomjoltással viszont már adódtak problémák: az asztal, amelynek távoznia kellett a színről, egy hajszállal hamarabb mozdult el, mint hogy Lajos felkaphatta volna róla a

○ A képzelt beteg | Fotó: Rákossy Péter

○ Hány János | Fotó: Pályi Zsófia

S bár Kiss András esetében végül mindkét történet jól sült el, az evés és az éneklés kombinálása egyáltalán nem veszélytelen műfaj. Nagy színpadi rutint lehet szerezni egy-egy ilyen helyzetből, szórakoztató történetek ke- rekedhetnek ki belőlük, de nem árt óvatosnak lenni, hamar megvan a baj. „Soha nem lehet tudni – részletezi egy művész –, hogy milyen morzsa vagy ételdarabka tapad rá a lágyszájpadra, nyálkahártyára, ami majd irritálja egy nehezebb frázis alatti éneklésben a művészt. Arról nem is beszélve, hogy egy alma vagy más gyümölcs savas kellemetlenséget is kiválthat, akár észrevétlenül is.” Akadályt állítani a hang útjába nem kockázatmentes, és gyakran az énekelt hang rovására mehet, de bizonyos karaktereknél és jeleneteknél épp ez a torzulás, a nyers, groteszk, vállaltan csúnya hang a cél, mert az a legkifejezőbb. Jó időzítéssel, okos evéssel és az ételallergiáink pontos ismeretével pedig sok baleset megelőzhető.

Gregor József például legendás teli szájjal éneklő volt. (Nem véletlen, hogy az Eiffel Műhelyház hamarosan nyíló menzája a jó étvágyú énekesről kapja majd a nevét.) A *Szerelmi bájtalban* gond nélkül dalolt, miközben biciskával ette a szalonnás katonákat. De egy jól megpakolt asztalnak azóta sem tud ellenállni senki az operaszínpadon: a Vidnyánszky-féle *Hány János* fináléjában „az asztalon hatalmas üde császárszalonna, katonákra vágott friss, ropogós fehér kenyér, lilahagyma... Mondanom sem kell, amikor huszonkét előadás ment ebből napi duplákkal (OperaKaland), a kiéhezett társulat... Tovább nem is írom” – idézi fel emlékeit az énekes.

Én írom tovább, de csak a következő számban. Lesz még itt odakozmált színpadi fogás, alma, csokoládé, kalács és persze sör, bor, pezsgő és kóla is. Faljuk tovább énekesünk történeteit, hogy megtudjuk, hogyan tanít alázatra egy csokis croissant... ○

borospoharat. Az itala után kapkodó király azonban megőrizte méltóságát. (Persze nem most okozott először galibát egy pohár: Kohári István balettművész például az „asztalról felvenni kívánt kupa előzetes lecsavarozása” című problémával találta szemben magát egy előadáson.)

A *Bohéméletben* is felbukkan olykor csirke. Ilyenkor Bátki Fazekas Zoltán nem ismer tréfát. Egyes beszámolók szerint az énekes túl száraznak találta a mellet, ezért mindig lestoppolta magának a combot. Valamint csúnyán nézett arra, aki megette előle a bőrért. Még szerencse, hogy nem meránit kell alakítania estéről estére... Kiss Andrásnak is van pikáns sztorija a Bohémélettel kapcsolatban. Egy debreceni előadáson történt, hogy – máig tisztázatlan okból – chili por került az elfogyasztandó szárnyasra. „Nem volt könnyű a második felvonás” – idézi fel az énekes, akinek nem ez volt az első gasztromuzikális kihívása, hiszen egy pécsi *Don Giovanni* jó étvágyú Leporellójaként még teli szájjal is sikerült énekelnie. (Bátrabbak nyugodtan próbál- gassák otthon, milyen chilis étellel megtömvé dalra fakadni.)

STÍLUS + ÉLMÉNY + SZENVEDÉLY

VITORLAZÁS

MAGAZIN

...A KOMOLYZENE HULLÁMAIN TÚL!

Aki a Nőt keresi

○ Balázi Gergő Ármin, Boros Ildikó | Fotó: Berecz Valter

Thierry Malandain nem szeret télenkedni: a márciusban Budapesten is bemutatott *Don Juan* című művét épp a karantén ideje alatt alkotta meg.

A világhírű francia koreográfus először dolgozott a Magyar Nemzeti Balett művészeivel. „*Fantasztikus élmény* ez a munka: a táncosok tehetségesek, nyitottak és nagyon érzékenyek, intenzíven együtt élnek az előadással” – mondta. Remélhetőleg a nézőknek is hasonlóan pozitív tapasztalatot jelentett megtekinteni az online premiert.

„Malandain közel egyórás egyfelvonásosa egyszerre idézi fel a korszakot, amelyben játszódik, de mivel kevés [díszlet]elemet használ, az időtlen jelent is. (...) Leblanc Gergely, Morimoto Ryosuke és Balázi Gergő Ármin egymásba át- és átalakuló alakja férfias dominanciával van jelen. (...) Thomas Kornél precíz körültekintéssel irányítja a Magyar Állami Operaház Zenekarát.”

(Ira Werbowsky, *Online Merker*)

○ Leblanc Gergely, Starostina Kristina, Morimoto Ryosuke | Fotó: Berecz Valter

„Bámulatra méltó látvány, szenzációs!”
(Adeli Canário)

○ Leblanc Gergely és a Magyar Nemzeti Balett táncművészei | Fotó: Berecz Valter

„Csodálatos volt, köszönöm! Gratulálok!”
(Eperjesi Ferenccé)

„Óriási, szuper jól csinálják!”
(Prosek Erzsébet)

○ Starostina Kristina, Pesel Anita Tiffany, Lee Yourim, Wakabayashi Yuki, Molnár Dávid, Balázi Gergő Ármin, Kovtun Maksym, Takaaki Okajima, Berardi Federico, Pokhodnykh Ellina, Boros Ildikó, Guerra Piago Yago | Fotó: Berecz Valter

Szerelmi fészkek

Venekei Marianna új koreográfiája

Stravinsky zenéjére készült, inspirációja egy Márai- idézet és egy kelta, madárformájú ruhakapocs volt. A *Tűzmadarak* című, modern balett online premierje a kapcsolatok, az érintések, a társas lét és a magány univerzumát járta be hét emblemikus nőalak és párjaik segítségével, a *Tout Rouge* esten.

„Fantasztikus előadás volt, egyedi és különleges. Az alkotóknak, a művészeknek és mindenkinek, aki ehhez bármilyen formában hozzájárult, gratulálok! Remélem, az új évadban már összes dolgozójának a teljes nyitásig!” (Paksa Eszter)

○ Kovács Noel Ágoston, Majoros Balázs, Taravillo Mahillo Carlos, Kekalo Iurii, Darab Dénes, Rónai András, Sardella Francesco, Kelemen Ágnes, Balaban Cristina, Földi Lea, Furuhashi-Huber Inés, Asai Yuka | Fotó: Rákossy Péter

○ Asai Yuka, Pálla Artemisz, Földi Lea, Takamori Miyu, Furuhashi-Huber Inés, Kelemen Ágnes, Balaban Cristina | Fotó: Rákossy Péter

„Egy régi és egy új darabból állt a Magyar Nemzeti Balett estje, amit a közelmúltban megnyílt Eiffel Műhelyházban rögzítettek. Hans van Manen 5 tangójának múlt szeptemberi felvétele egészítette ki a műsort, amely a (Stravinskyt leszámítva persze) csupa nőből álló stáb által megalkotott *Tűzmadarak* (a többes szám szándékos) bemutatójával indult. (...) A hét női táncos a nyitójelenetben úgy jelent meg, mintha egy hajóorron állnának, s ezt a képet a ködös háttér előtt a kamera alsó szögéből való használata is erősítette. Mindegyik táncos egyedi mintával díszített ruhát viselt (jelmeztervező: Berzsényi Krisztina). Sorra előadták szólótáncukat, amelyek közül Földi Lea volt igen kítűnő, ahogyan az emelvény szélét is olyan mesterien használta, mint amikor egy tornász mutat be gyakorlatot. (...) A különböző

pas de deux-eket egyaránt táncolták a színpad szintjén és a körbeforgó emelvény meredek lejtőin (ami csöppet sem könnyű feladat), miközben Venekei koreográfiájának megvolt az a folyamatossága, hogy az egyik duett szinte észrevétlenül ment át a másikba. (...) A hét női táncos a színpad egy vékony sávján, láthatólag a zenekari árok felett fejezte be a táncát, mielőtt egyesével eltűntek volna balról jobbra: az utolsó tűzmadár egy komikus rángással ugrott a mélybe. Ahogy eltűntek, a zene utolsó hangjaira újra megjelentek a hímek. Soha ilyen értelmezését még nem láttam Stravinsky jól ismert

○ Földi Lea, Kovács Noel Ágoston | Fotó: Kummer János

zenéjének, ami már önmagában is figyelemre méltó teljesítmény. (...) Van Manen 5 tangójáról nem írok sokat, hiszen az egy nyolc hónappal korábbi felvétel volt. Elég annyi hozzá, hogy negyvennégy évvel a bemutatója után is olyan maradandó táncmű, amely nagyszerűen ötvözi a zenét (az egytől-egyig népszerű Astor Piazzolla-dallamokat), a tangó elemeit és a klasszikus balettet. (...) Mindenképpen elismerés illeti Venekeit, hogy új koreográfiája tökéletesen illeszkedik ehhez a régi klasszikushoz.”

(Graham Watts, *DanceTabs*)

„A darab elején Márai Sándor egy idézete hallatszik Sinkó László előadásában. Az ironikus megközelítés a koreográfiában is jól látszik, amit szórakoztató módon ültetnek át az alkotók a kortárs tánc nyelvére úgy, hogy klasszikus baletten alapszik, és

sok gimnasztikus elemet is tartalmaz. (...) Egy magas emelvényről indulva, a hét táncosnő szerelme tárgyát keresi, miközben nagymadarak mozdulataira emlékeztető mozgásuk körös-körül, sőt az emelvény alatt is hol egyedi, hol pedig jól összehangolt. Hamarosan megjelenik hét férfi táncos is, és a kezdeti ismerkedés után egymásra találnak a párok. (...) Remekül összeállított szereposztást láthattunk. (...) Rövid szünet után Hans van Manen legismertebb darabjainak egyike, az 5 tangó következett. (...) A párok közül Felméry Lili és Leblanc Gergely különösen kitérnek - virtuóz módon táncolnak, amit a közönség lelkesen fogad, hiszen itt egy olyan felvételt láttunk, amit az Eiffel Műhelyház Bánffy termében közönség előtt vettek fel 2020. szeptember 11-én (amikor a nézők még járhattak színházba).”

(Ira Werbowsky, *Der neue Merker, Ausztria*)

„Nagyon-nagyon imádtam ezt az online előadást, remélem, hogy hamarosan élőben is megtekinthetjük majd. Köszönöm az élményt!” (Faragó György)

Hercegi apropó

Szerző: Karczag Márton

Halász Tamás neve régóta forog a táncszakmában, az Opera Magazin hasábjain is olvashattuk írásait. A muzeológussal, kritikussal most az archiválás lehetőségeiről és nehézségeiről, valamint a *Róna Viktor világhírű balettművész emlékére készült kiállításról beszélgettünk.*

Gyerekkorodban valószínűleg nem arról álmotdtál, hogy egyszer a Táncarchívum vezetője leszel. Honnan indultál, milyen szakmai-művészi impulzusok vezettek idáig?

A táncsal meglehetősen korán találkoztam: hatévesen Berczik Sára és Hajós Klára iskolájába írtattak be, majd rövidebb ideig a Corvin tére jártam néptáncra. Emlékszem kisiskolás koromból a *Spartacus* és *A diótörő* előadásokra, és az első kortárs táncművelemre, Angelus Ivánék produkciójára Nicolas Schöffner 1982-es, a Múcsarnokban rendezett retrospektív tárlatán. Gimnáziumba a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola grafika szakára jártam, majd kulturális menedzsermentet kezdtem tanulni. Itt tért vissza az életembe újra a tánc és a színház, hála kitűnő tanárainak, Fuchs Líviának és Regős Jánosnak. Pár évig gyakornokként dolgoztam a Petőfi Csarnokban Szabó György mellett, aki a kor nagyszerű társulatainak sorát hozta el Budapestre. Az 1990-es évek elején kezd-

Halász Tamás | Fotó: Pozsgai Nóra - Magyar Katolikus Rádió

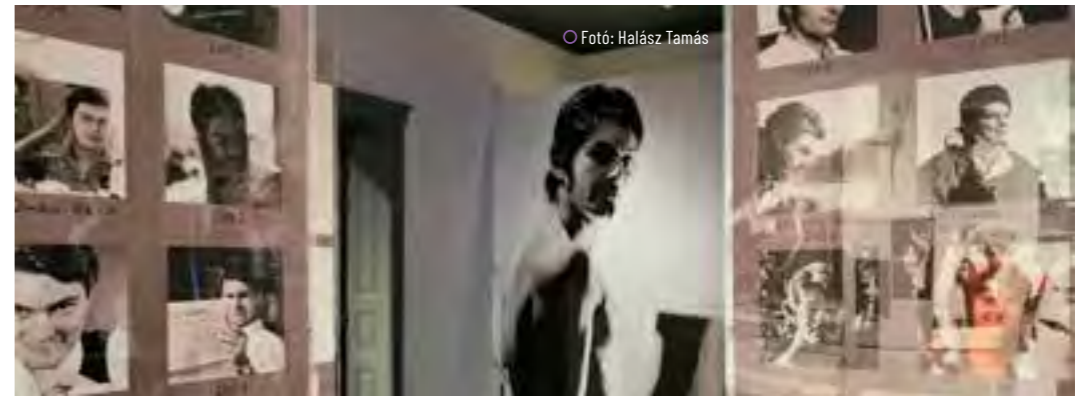
tem kritikákat írni, szervezőként pedig az Artus-szal és a Frenák Pál Társulattal, illetve a Szkéné Színházban dolgozni. 2005-ben kerültem az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet Táncarchívumába, amit nyolc éve vezetek.

Nem tudom, mennyire érzem jól, de mintha világszerte – de Magyarországon különösen – speciális terület lenne a táncutatás. Egyszerre igen bennfentes körök foglalkoznak veled, miközben maga a téma végtelenül szerteágazó a bali törzsi rítusoktól, a francia udvari táncokon át egészen a legmodernebb kezdeményezésekig. Mégis, magát a kutatást mintha sem a színházi-, sem az aktív táncszakma nem érezné magáénak, s csak kevesek foglalkoznának mélyebben a műfajjal. Éppen ezért nagyon sok a feledésbe merült dolog, a mai kutatóknak pedig apró morzsákból kell összeszedni a múltat. Valóban ennyire rétegműfajról lenne szó?

Szerencsére nem csak a vesszőparipám, de a tapasztalatom is az, hogy nem beszélhetünk rétegműfajról. „Békeidőben” nagyon vegyes a kutatóink köre. A tánc igen összetett, sok-

Fotó: Halász Tamás

Fotó: Halász Tamás

arcú, gazdag és színes terület. A legkülönbözőbb művészeti ágak, jelenségek, történelmi tényezők vannak rá hatással, léteznek vele átfedésben, teszik plasztikussá. Emiatt is érkezik hozzánk kutatók építészettörténésztől folkloristáig, helytörténésztől zeneesztétáig számos szakma képviselői, és persze a tánc gyakorlati és elméleti művelői, valamint számos fiatal érdeklődő.

Mióta létezik egyáltalán hazánkban táncarchívum? Ki kezdte el összeszedni a múlt értékeit, és miket gyűjtötök most? Hol vannak a határok, ami még befogadható számotokra, és mi az, ami már kívül esik az érdeklődési körötökön? Meg lehet határozni, hogy nagyságrendileg mekkora ma a gyűjtemény?

A bő három évtizede az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet gyűjteményeként működő Táncarchívum organikusan létrejött intézmény: az 1950-es évek végén (amikor még a Táncszövetség részeként működött) lelkes önkéntesek kezdték meg a gyűjtőmunkát, kiváló szakemberek irányításával, akik közül főállású munkatársak, gyűjteményvezetők is kikerültek később. Olyan nagy tudású szakemberek nyomdokaiba léphettem archívumvezetőként, mint Maác László, Kaposi Edit, Téri Tibor, Kővágó Zsuzsa, Fuchs Lívia és Behuminé Szűdy Eszter, akinek a szárnyai alatt felnőttem. A gyűjtőkörünk a magyar és nemzetközi színpadi tánc gyakorlatilag minden ágára kiterjed, sőt, azon is túlmelegy. A három nagy ágazat: a balett,

a néptánc és a kortárstánc mellett igyekszünk minden fontos, izgalmas, új jelenségre figyelni, amennyire energiáinkból futja. Néhány szám, csak a nagyságrendek érzékelte végett: mintegy tízezer kötetes a könyvtárunk. A százazret közelíti a fotótár feldolgozott része, és ennek sokszorosa a folyamatosan gazdagodó teljes állomány, a filmgyűjteményünk közel tizenháromezer tétel. Száznál több a hagyaték, ugyancsak tízezer körüli darab található a plakátárban.

Helyileg hol található meg titeket a kutatók, és „békeidőben” mikor lehet bemenni hozzátok? Kik és mennyien látogatják a Táncarchívumot, illetve jellemzően mire kíváncsiak?

A Táncarchívum a Krisztina körút 57-ben, az Áldásy-palotában található, melynek teljes második emeletét foglalja el. „Békeidőben” előzetes bejelentkezéssel, bárkit örömmel látunk. A csapatot kolléganőmmel, Bánóczy Varga Andreával ketten alkotjuk. Az elmúlt évtizedben a látogatottságunk felfutása még minket is meglepett: nagyjából évi 4-500 alkalomra emelkedett! A látogatóink zöme felsőoktatási hallgató és gyakorlati/elméleti szakember, de mások mellett kínai, finn, ausztrál kutatók is dolgoztak már nálunk.

Nyilvánvalóan hozzátok is sok értékes-érdekes hagyaték került. Volt a közelmúltban valami különösen izgalmas anyag?

Nemrég érkezett be Kanyó Béla fotómű-

vész monumentális életműve, s meg tudtuk vásárolni a csodálatos fotóművész, Koncz Zsuzsa hasonló léptékű hagyatékát. Néhai közeli barátaink az archívum támogatói: az Amszterdamban élt, legendás táncgyűjtő, Hézső István kincsekkel teli kollekcója és a négy évtizedig berlini illetőségű pantomím-művész, színház- és tánc történeti gyűjtő, Königer Miklós hagyatéka külön kiemelendő. Kincseket rejt az Eck Imre-féle Pécsi Balett történetéről a Hetényi János balettművésztől kapott kollekción. Az elmúlt években olyan balett-legendák emlékműve is a tulajdonunkba került, mint Kun Zsuzsa és Géczy Éva, s Róna Viktor hagyatékának második fele – mely a művész unokaöccsétől negyedszázaddal az első fél után érkezett be, immár teljessé egészítve ki a hatalmas anyagot.

Bár a járványügyi veszélyhelyzet egyelőre meggátolta a megfelelő nyilvánosságot, 2021 őszéig még látható a Bajor Gizi Színészmúzeumban az általa készített Róna Viktor emlékkiállítás, melyről nyugodtan kijelenthetjük, hogy a legnagyobb szabású balett tematikájú tárlat, amely valaha hazánkban született. Miért éppen Róna Viktor volt a célszemély, akinek az életművét most be akartátok mutatni?

A Róna-kiállítás a Táncarchívum rendezte tárlatok sorának legutóbbi darabja. Az elmúlt két évtizedben, amennyire időnk és energiánk engedte, rendszeresen jelentkeztünk kiállításokkal, megidézve Harangozó Gyula, Imre Zoltán és Lakatos Gabriella alakját, életmű-kiállítással tiszteltük Papp Dezső fotóművész emléke előtt. Hogy miért éppen Róna? Mint minden múzeum, mi is abból gazdálkodunk, amink van, amit meg tudunk és akarunk mutatni. Róna Viktor hagyatékának bemutatása régóta a terveink közt szerepelt. Kivételes sors volt az övé és akkurátus önar-

chiváló hajlandósága miatt nagyon bőséges anyagból dolgozhattunk. Szekrények alján őrzött, pincékben, padlásokon porosodó, senki által nem látható anyagokból nem lehet kiállítást csinálni – ez az örökös hozzátállás minden, csak nem az illető emlékének méltó őrzése. Róna esetében külön kiemelendő, hogy élete legfontosabb alakjai itt vannak velünk: Orosz Adél, Keleti Éva és a többiek szerető gondoskodással segítették három évig tartó munkánkat.

Dekoratív táncalbumokban szintén meglehetősen szegények vagyunk. Ősszel igen kellemes meglepetés volt a Herceg a vasfüggöny mögül című kiadványotok, mely jóval több lett, mint egy kiállítási katalógus. Hogyan definiálnád a kötetet, illetve kiknek ajánlod – úgy a könyvet, mint magát a kiállítást?

Mindkettőre érvényes, hogy egy, a mai kor ízlésének, elvárásainak, ritmusának megfelelő, de hősével és annak emlékezetével, maximális tisztelettel bánó, alapos munkát akartunk letenni az asztalra. Közel két évtizede nem fordult elő, hogy egyszerre tudtunk jelentkezni kiállítással és annak apropóján kötettel is. Munkatársainkkal a tárlaton és a könyvben egyaránt mintegy ötszáz illusztráció, izgalmas látványelemek, szakmai és személyes emlékek segítségével megkíséreltünk nem csupán egy élettörténetet, pályaképet, de kortörténetet is bemutatni. Egyszerre igyekeztünk alaposak lenni szakmai, tánc történeti szempontból és megszólítani azokat is, akik e területen nem járatosak, azokat, akik ifjúságuk bálványára akarnak emlékezni és azokat is, akiket a mából szemlélve érdekel egy rendkívüli ember életének, küzdelmeinek, diadalainak története is, aki történetesen a 20. századi magyar tánc egyik legfontosabb alakja lett. ○

NYÁRI PROGRAMOK HÁZON KÍVÜL 2020/21

OPERANYÁR

Bizet **Carmen**

2021. június 25., 27., Budapest, Margitszigeti Szabadtéri Színpad (esőnap: június 26., 28.)

Közreműködik SZÁNTÓ ANDREA, BRICKNER SZABOLCS, BRETZ GÁBOR, A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ZENEKARA ÉS ÉNEKKARA

Karmester KOCSÁR BALÁZS

Rendező CALIXTO BIEITO

Donizetti **Szerelmi bájital – Gördülő Opera**

2021. július 21., Gyula (esőnap: július 22.)

2021. július 23., Kapolcs, Művészetek Völgye

2021. július 25., Tata (esőnap: július 26.)

Verdi **Ünnep – Operagála**

2021. július 23., Budapest, Margitszigeti Szabadtéri Színpad (esőnap: július 24.)

Közreműködik ARTURO CHACÓN-CRUZ, MARIA GRAZIA SCHIAVO, KÁLMÁNDY MIHÁLY, A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ZENEKARA ÉS ÉNEKKARA

Karmester KOCSÁR BALÁZS

OperaFüred

2021. július 29., Balatonfüred – **Énekkari gála**

2021. július 30., Balatonfüred – **Zenekari operagála**

2021. július 31., Balatonfüred – **Anna-bál, Palotás**

2021. augusztus 1., Balatonfüred, Gyógy tér – **OperaMozi**

Rossini-Mozart-Milhaud/Litkai-Dömötör: **Figaro**³

Patricia Petibon és Lawrence Brownlee koncertje

2021. augusztus 21., Budapest, Eiffel Műhelyház, Kodály park

Orff **Carmina Burana – hangversenyszerű előadás**

2021. augusztus 22., Beregszász

2021. augusztus 29., Veszprém

2021. szeptember 9., Pécs

Közreműködik A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ZENEKARA ÉS ÉNEKKARA

Karmester KESSELYÁK GERGELY

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

OPERA.HU | FACEBOOK.COM/OPERAHAZ

ERKEL
ERKEL SZÍNHÁZ
ERKEL THEATRE

EIFFEL
EIFFEL MŰHELYHÁZ
EIFFEL ART STUDIOS

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

ÚJRA
NYITÁS!
2021
22

SZABAD- BÉRLETEZÉS

– ÚJ KONSTRUKCIÓ, AKÁR
50% KEDVEZMÉNY!

**BÉRLETTEL RENDELKEZŐ
NÉZŐINK RÉSZÉRE:**

2021. JÚNIUS 14-TŐL 18-IG

ERKEL SZÍNHÁZ ELŐCSARNOK
ÉS EIFFEL MŰHELYHÁZ MOZDONYCSARNOK
INTERNETES VÁSÁRLÁS

ÚJ NÉZŐINK RÉSZÉRE:

2021. JÚNIUS 17-TŐL 18-IG

ERKEL SZÍNHÁZ ELŐCSARNOK
ÉS EIFFEL MŰHELYHÁZ MOZDONYCSARNOK
INTERNETES VÁSÁRLÁS

2021. JÚNIUS 21-TŐL AUGUSZTUS 31-IG

OPERA ÉRTÉKESÍTÉSI CENTRUM
INTERNETES VÁSÁRLÁS

ERKEL

ERKEL SZÍNHÁZ
ERKEL THEATRE

EIFFEL

EIFFEL MŰHELYHÁZ
EIFFEL ART STUDIOS

RÉSZLETEK:
OPERA.HU | FACEBOOK.COM/OPERAHAZ